

פנימי

ליוצא למלחמת בית דוד

גליון מוגדל
ז"ך אד"ר

המחזור

ימות המשיח, עש"ק פרשת פקודי | גליון עשרים ושנים

נ ק ו ד ת מ ל כ ו ת

אמנם, בכל האמור לעיל - מתעוררת שאלה: מהי תועלת הדיבור בכל זה - לאחר שכבר דובר בזה פעמים רבות, התועדות לאחר התועדות כו', וללא הזזה כלל, עד כדי כך, שלא נגע ולא פגע!?! ... מדברים ללא הרף ע"ד הגאולה - כמפורש בתושב"כ ותושבע"פ, ובלשון הרמב"ם "שכל הספרים מלאים בדבר זה", ומדגישים ש"כלו כל הקיצין", עד לקץ האחרון שנתגלה ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בהכרזתו הידועה "לאלתר לגאולה" - וללא כל תועלת! ...

(והוסיף בחיך מר:) אינני "תמים" כל כך לחשוב שבפעם הזו יפעלו הדברים את פעולתם... אבל, מכיון שמדובר אודות ענין של פיקוח נפש, הרי, חובה לעשות את הכל גם על הספק וספק ספיקא, אפילו אלף ספיקות! ולכן, ממשיכים לדבר בזה מתוך עקשנות כו', שמא כולי האי ואולי יפעלו הדברים את פעולתם.

משיחת ע"פ ויקהל-פקודי - ז"ך אדר ה'תשמ"ז

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מאד על הצורך לקרוא בתורה באופן מדויק ובהתאם לטעמים, פניתי לר' משה בשאלה שככל הנראה כמה שאכין את הקריאה לא אצליח לעמוד ביעד הנ"ל, וא"כ אולי עדיף להודיע שלא אקרא שם. וענה לי: כשמישהו אחר יקרא, האם זה יהי יותר טוב?! אם לא, תתכונן באופן הטוב ביותר שאפשר, ותקרא בעצמך, לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין להבטל ממנה. אכן יש פעמים שאיננו יכולים לעשות באופן "מושלם", אך אי אפשר לבנות על זה לו"ז של יהודי ירא שמים - שמהותו היא לא לחפש היתרים ולימודי-זכות... ועאכו"כ אצל כל אשר בשם חסיד יכונה.

גלוי וידוע לכל, אשר רבים וטובים חששו מפני "שבירת ה כ ל י ם " באם יקבלו את דבריו, ומצאו להם שפה טובה אצל אלו שבראש שלהם שמבינים ומכילים אותם... כל חד לפום שיעורא דילי. ר'

משה ראה זאת עם השנים בכאב, אך מה לעשות, הוא לא ניחן בפוליטיקלי-קורקט, כך שלא יכל להבליג, והמשיך להדריך את משנתו מתוך ציפיה שהתלמיד יאהב את הביקורת (למרות שזה לא תמיד נעים, ולכן צריך לצוות עליה), כי היא תעמידו על הגובה המתאים.

כשמתבוננים בדמותו של המשיחיסט טרם עבר כל מיני תהפוכות במשך השנים החולפות, מבחינים שהמאפיין הבסיסי הוא - שהאמת האלוקית יקרה מאשר מה יאמר העולם... ומוכן לשלם מחיר חברתי ואף כלכלי (מפלגתי? מאן דכר שמיה?!). כאשר לא הולך בתנועת העדר.

ישיבת חח"ל צפת, חורף תשנ"ט, ערב שבת, השקיעה מתקרבת, בזאל כ-30 בחורים מתוך 200. ניגש אלי הרב משה ארנשטיין ושאל האם אני כבר מוכן ב'אשרי', כאשר עניתי בחיוב המשיך לבקש אם אוכל לגשת כש"ץ, השבתי שכדאי להמתין מעט כדי לזכות תמימים נוספים בתפילה בציבור, וענה לי שראוי להספיק מנחה בזמנה טרם השקיעה.

החלטתי להפגין את "ידענותי" ועניתי שאדה"ז כותב במפורש בהלכות פסח סימן תלא בקונטרס אחרון שזמן תפילת מנחה הוא עד צאת הכוכבים, וכיון שספר זה לא היה סמוך אלי, הסתפקתי בפתיחת מקור נוסף הנמצא בסידור שלידי ב"סדר הכנסת שבת", והצבעתי על הפסקה העוסקת ביחסיה הלקתי לזמן ביה"ש (שהוא ספק יום ספק לילה), שם מופיע ההבדל בין דין קדושת השבת שבנוגע אליה יש להתייחס לזמן זה כעיצומו של שבת, לבין תפילת מנחה שהיא מד"ס ואפשר להתפלל עדיין את התפילה השייכת לערב שבת. ענה לי הרב ארנשטיין מיניה ובי' האם רצונך להיות מאלו שאדה"ז כותב שם עליהם "אין למחות ביד המקילין..."

לנהוג 'לכתחילה' במתכונת של 'בדיעבד' - לזה ר' משה לא הסכים כלל. לעתים אמנם יש אילוצים, כמו באחת הפעמים שנתבקשתי לבוא ל'שבת שליחות' ובקשו שגם אקרא שם בתורה, היה זה זמן קצר לאחר שראיתי את דברי הרבי הרי"צ במאמרים קונטרסים ד"ה 'תניא שבעה דברים', שכותב בחריפות רבה

תמימים רוצים ללמוד המשכים בחסידות כאשר אינם מכירים את ספר היסוד - התניא, והמשיל זאת לת"ח העוסק במסכתות ב"ק ב"מ וב"ב כאשר רק ביום מן הימים הוא מגלה שישנה גם פרשת משפטים... בסופו של דבר שאלתי איפה בכל זאת זה מופיע, וענה לי שמופיע בפרק נ"א. מהפרקים שבדרך כלל בחורים פחות אוחזים בהם.

מידי דברי לתלמידי ישיבתנו בראשל"צ, אני מבחין בנקודת יסוד המקבילה גם למשפיע בישיבתנו שיבלח"ט, הרב חיים לוי יצחק גינזבורג. (מסתמא הוא לא יאהב את דברי ההספד הללו... אך מטירתי היא שבהתבוננות בדברים אלו יוכלו התלמידים לייקר את האוצר שבידם). גם הוא מלמד ללא הרף את התניא, עד שיש תלמידים הטוענים שכיון שלמדנו מספר פעמים, כמה עוד אפשר לחזור על זה... גם הוא דורש עיסוק בעבודת ה' ובמיוחד בעבודת התפילה (לפום שיעורא דיליה), ולא שת לבו לדברי מקצת החכמים בעיניהם ה' יכפר בעדם הטוענים שהעיסוק בפרסום משיח הוא תחליף לעבודה עם עצמו, אלא שבדורש שהחיות המיוחדת בעיני משיח תאיר את התפילה באופן המתאים למעמד ומצב של ימות המשיח בהם אנו נמצאים...

לא אשכח את הגיחוך שעלה בי על אותם טקסי זכרון צה"ליים שמנגנים פזמון "איפה ישנם עוד אנשים כמו האיש ההוא" שנועד להרטיט את הלבבות ולהזיל דמעה, ולאחר מכן עם ההכרזה "תם הטקס" נפלטת אנחת-רוחה של חזל"ש... אך את טור זה כתבתי למטרה אחרת - בהרגשת "והחי יתן אל לבו".

כשזוכים להכיר שריד לדור דעה, המחדיר ללא הרף ש"עיקר הדעת אינה הידיעה לבדה שידעו גדולת ה' מפי סופרים ומפי ספרים, אלא העיקר הוא להעמיק דעתו בגדולת ה' ולתקוע מחשבתו בה' בחוזק ואומץ הלב והמח, עד שתהא מחשבתו מקושרת בה' בקשר אמיץ וחזק וכו'". הרי במקום להתנצל ולהתעצל ולהסביר לעצמנו איזה מוגבלים אנו ולא מסוגלים וכו' וכו', נטה אוזן קשבת לקריאה הנוקבת "עשו כל אשר ביכלתכם" מתוך הכרה שברצוננו או שלא ברצוננו נבחרנו להיות שותפים לפעול את התגלות הרבי מלך המשיח נאו.

כזה היה ר' משה, כשראה מאן-דהו שניגש ללמוד חסידות עם כוס תה או קפה, רץ אליו אפילו בפעם ה-101 כשבידיו קונטרס 'כל היוצא', והראה לו את דברי הרבי הרש"ב על אלו הלומדים חסידות תוך כדי שמתענגים על השתיה החמה...

עם זאת ראוי לציין, שבין אם ראה מישהו יותר מוקצן ממנו או פחות, גם כאשר הלה הבין משמעות שונה ממנו בפשט השיחות, עם כל זה הוא לא אחז בשיטת תלמידי רבי עקיבא (הראשונים) שלא נהגו כבוד במי שלא סבר כמוהם, אלא הדריכו בנחת לפי דרכו - לפום שיעורא דילי'. אך התמונה היתה שונה לגמרי כאשר נתקל ב'אידיאולוג' הדוגל בגישה שתורת חסידות חב"ד איז ניט אקטיב בתקופה החדשה, או בסתם חסר אידיאולוגיה ה'מהדר' במצוות שאדם דש בעקביו.

מענין לראות שלמרות שתמימים רבים לא השכילו לראות בעין יפה את דרכו, עם כל זה הוא לא הצליח לרכוש אפילו שונא אחד...

תכונה נוספת המאפיינת את האמת היא - עקביות, המתבטאת גם בהתמדתו במשך עשרות שנים במסירת שיעור-תניא לתלמידים, ופעמים רבות גם כאשר נדרש עבור זה לשנות את הל"ז האישי מתוך השקעה מיוחדת, כמו לארגן רכב כדי לנסוע לחתונה במרכז הארץ בתום השיעור, במקום להצטרף להסעה שיוצאת קודם לכן.

בשיעוריו הכיתתיים דרש מתלמידיו יגיעה בלימוד החסידות, לא רק בניצול הזמן אלא גם ובעיקר להשקיע בהכנת החומר מספר פעמים טרם השיעור, ולנסות להתאמץ להבין כל פסקה. לכל התלמידים זה היה נראה די מיותר, כי מה יותר פשוט מלהקשיב בשיעור שלו ולהבין הכל. בוקר אחד בשיעור שמסר לנו ברנ"ט, הופיע הלשון "כמו שנתבאר בסש"ב במעלת הזהב על הכסף", ושאל אותנו איפה זה מופיע בספר של בינונים? כאשר זה מנסה לענות בכה וזה בכה, שאל את כל אחד מהם - מה אכן מופיע בפרק ההוא? בסופו של דבר, כשראה שאף אחד לא ידע את המקור, אמר שאם זה לא הפריע לנו בשלב הכנת השיעור, משמע שנסתדר גם בלי זה... והמשיך הלאה בשיעור. ניגשתי אליו אח"כ בסדר חסידות, ושאלתי איפה אכן זה מופיע בתניא? ובטרם ענה לשאלתי, פתח ואמר:

/ הנחת פתיתי חמץ לפני הבדיקה

כתב אדה"ז בסימן תל"ב, סעיף י"א: "ומעיקר הדין אין צריך כלל להניח פתיתים הללו קודם בדיקה שאף אם יבדוק הבודק ולא ימצא שום חמץ בבדיקתו אף על פי כן לא בירך לבטלה שכך המצוה לבדוק החמץ ולחפש אחריו שמא ימצא ממנו מאומה ואם לא מצא אין בכך כלום וכבר קיים המצוה כתיקונה אבל כבר נתפשט המנהג להניח ומנהגן של ישראל תורה היא".

על מה חלה ברכת "על ביעור חמץ"

והנה מלשון אדה"ז נראה בבירור שאין מעכב מציאת חמץ בבדיקה. ומצינו כמה שיטות בפוסקים בטעם שאין חשש 'ברכה לבטלה' בברכת "על ביעור חמץ" שלפני הבדיקה (וממילא לא מעכב הנחת הפתיתים):

א. כל-בו: כוונת הברכה היא - שאם נמצא את החמץ נבער אותו (ולא שחייבים למצוא בפועל).

ב. מהרי"ל: על ה'ביטול' שלאחר הבדיקה.

ג. ט"ז: על ה'ביעור והשריפה' שביום י"ד, ומברכים כבר בליל י"ד, דה'בדיקה' היא תחילת ה'ביעור' (ששלימותו ביום י"ד).

ד. מהר"ם חלאווה: כמו "בערתי הקודש מן הבית", שהכוונה - חפשתי, כמ"כ בחמץ המצוה היא עצם החיפוש אחריו.

ה. נודע ביהודה: "כל הבדיקה על הספק נתקנה". ומובן שגם הברכה היא מלכתחילה על גדר 'ספק'.

ונראה בפשטות טעם אדה"ז כמהר"ם חלאווה. אך עדיין צריך ביאור בהמשך דבריו שמחזק את המנהג להניח פתיתים, ומסיים "ומנהגן של ישראל תורה היא", משמע שיש לזה מקור.

הטעמים שבכ"ז מניחים את הפתיתים

אלא שאדמו"ר הזקן רואה לנכון לעשות גם כדעת המהר"י ברין הסובר שאסור לברך את ברכת "על ביעור חמץ" מבלי הנחת ה"פתיתים", מחשש שלא ימצא חמץ ותהיה ברכתו לבטלה. ואף שכבר דחה ה"כל-בו" דעה זאת וכדבריו פסק גם ה'דרכי-משה' (הרמ"א) שאין חשש 'ברכה לבטלה', ואדמו"ר הזקן סבור שאף שהפסק הוא כשיטת הרמ"א ש"אין חשש לברכה לבטלה", גם מבלי הנחת הפתיתים, אך ראוי לנהוג גם כדעה ההיא.

והטעם לזה, שבכ"ז אדה"ז רואה ענין בהנחת הפתיתים, למרות שסובר שאף אם לא מצא חמץ אין ברכתו לבטלה, יובן ע"פ המובא ב'תורתו של משיח': בביאור להגדה של פסח' כותב הרבי שליט"א מלך המשיח ב' טעמים שנהגו להניח את הפתיתים (אע"פ דאין כל חובה בכך):

א. היות שבנוסח שאומרים למחרת לאחר 'שריפת חמץ' מזכירים גם 'דחזיתיה' ו'דחמיתיה' - אף שלכאורה הם מילים נרדפות, אלא ש'חזיתיה' פירושו - 'ראיתי' ו'חמיתיה' פירושו - 'הבחנתי', וזו הסיבה שמניחים את הפתיתים - כדי שאכן יקיים את הענין 'דחמיתיה' - ההבחנה בחמץ.

ב. מצינו שאם לא מצאו חמץ ששורפים את הכף ששימשה לבדיקת החמץ, כדי שיהיה מוכן לו משהו גשמי שיזכיר על הביעור, ואפשר לומר שזהו גם ענין הנחת הפתיתים - שעל ידי כך יזכור לשרוף החמץ.

בהמשך לזה יש להעיר, דהגמרא לומדת את הצורך לבדוק חמץ לאור הנר דוקא, מהגביע שנמצא באמתחת 'בנימין', שלשון הפסוק הוא: "ויחפש, בגדול החל ובקטון כילה, וימצא גו'", ואמר הרב מטשעבין שרואים מהפסוק שמזכיר שם 'מציאה' על הגביע אותו חפשו לאחר שהוטמן בכוונה תחילה, ולכן גם בחמץ מניחין פתיתים טרם הבדיקה.

(נכתב לאור שיעור הגר"א רקובר בשיבה)

ברכת אחים חסידותית לחברינו למלאכת הקודש
ראש וראשון לכל ענין שבקדושה והפצת האמת הטהורה

החתן התמים **אהרן אברהם** ש"י **קעניג**

לרגל בואו בקשרי השידוכין עב"ג תחי'

שיזכו לבנות בית נאמן עדי עד על יסודי התורה והמצווה כרצון קדשו של כ"ק

אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מהרה יגלה אכ"י"

מגיש: הרב חיים טל - נו"נ בשיבתנו

קרן אור בהירה הבליחה את חשכת הגלות, חסידות, רבי, משיח כולא חד. מידי דברי, חיים מחדש ברעיוני, תחושת הלהט ואש הקודש שנלוו לחזרת דברי אלוקים חיים בשיעורי התניא.

תומכי תמימים נתייסדה בעבור ילמדו את הסוגיות דפנימיות התורה עם ה'שטייגען' המוכר מהיכלי התורה בלימוד ה'נגלה'. בשיעורים אלו היה ניתן לראות במוחש כיצד נעשה מאמץ עילאי לגרום לחיות מעומק ודקות הסברות.

שיעורי התניא שנמסרו על ידי המשפיע הרב משה מרדכי ע"ה ארנשטיין החיו אצל הלומד את מילותיו הקדושות של אדמו"ר הזקן, וליבו בליבו את התלקחות הבערה הפנימית. עומק ועיון לצד עבודה פנימית, והעיקר עובדת היות הלימוד חלק מהתגלות תורתו של משיח, דבר שנשמע שוב ושוב בשיעוריו.

הוא ידע לרדת לעולמם של התמימים בדורנו החדורים בהתמסרות ועשיה אין-סופיים לפעול את ההתגלות. דבר זה קיבל חיזוק בהלצה שהרבה לחזור עליה ע"ד הצחות, חב"ד ר"ת חכמה בינה דגל - כי במקום שהכתר נמנה אין הדעת נמנה. ההתקשרות הקיימת בעבודה פנימית שמקורה ניכר מאז ומתמיד בלימוד הבא על ידי ה'דעת', הרי בדורנו זה ובזמננו זה באה לביטוי על ידי התגלות ה'כתר' כתר מלכות, וכאשר חדורים בו באמת, הרי נלווים אליו גם הלימוד והבכין כ'פועל יוצא', עד שאינם נקראים בשם בפ"ע.

בעז"ה בגליונות הקרובים יבואו כמה פרקים של ביאורי התניא מהרב משה מרדכי ע"ה ארנשטיין כפי שכתבתי במהלך השיעור, וערכתי כעת קלות להתאימם לסגנון קריאה. יצוין שרוב הביאורים הם מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, ורמ"מ הוסיף בהם נופך משלו באופן אמירתם.

"תניא [בספ"ג דנדה]: מדוע אדמו"ר הזקן בחר לכתוב דוקא את המילה "תניא", כאשר הגירסא המקובלת בפתיחת ענין זה במקור הדברים בגמ' היא "דרש רבי שמלאי"?

והביאור בזה - שישנה קליפה שמסיתה יהודים

מלימוד פנימיות התורה. וקליפה זו נקראת בשם "תניא" (כלשון הכתוב "למה תניאון"), וכדי לבטל קליפה זו פתח אדמו"ר הזקן דוקא במילה "תניא".

ישנו ביאור נוסף - ש"תניא" זה אותיות "איתן", ויש בזה ג' משמעויות: א. מלשון "ותשב באיתן קשתו" - היינו לשון 'חוזק'. ב. מלשון "נחל איתן" - נצחי, שאינו פוסק. ג. מלשון "ירח האיתנים" - היינו חודש תשרי שקשור לאבות שנקראו איתנים (ר"ה יא, א). ולכן פתח אדמו"ר הזקן דוקא במילה "תניא" - כדי לבטא שמטרת הספר היא לגלות את ה'איתן שבנפש', היינו, את חוזק הנשמה, נצחיותה וירושתה מאבותינו - שלכן יהודי לא יכול להיות נפרד מאלוהים ומוסר את נפשו על כך. ואם קורה ח"ו שיהודי חוטא, ה"ז היפך טבעו, ורק מפני שהוא מרמה את עצמו שבזה איננו נפרד מאלוהים (כמבואר בפרקים י"ד וכו').

אולם הפירוש הפשוט והעיקרי של המילה "תניא" הוא מלשון 'שינון ולימוד'. ולכן אדמו"ר הזקן פתח דוקא במילה "תניא" - כדי להדגיש את מעלת הלימוד - שגם אצל אנשים פשוטים שלא מצליחים להבין כ"כ מה הם לומדים - עצם ענין הלימוד חשוב מאד.

"משביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע": לכאורה מדוע נצרך להשביע את האדם ש"תהי צדיק", הרי הנפש האלוהית חפצה בכך וממילא אין צורך להשביעה, ואילו הנפש הבהמית מתנגדת לכך ולא יעזור להשביע אותה?

והביאור בזה - ש'שבועה' היא לא רק התחייבות, אלא גם - נתינת כח (וכפי שמודגש במילה 'שבועה' - מלשון 'שבע' ו'שובע' - שזהו נתינת כח לברר את שבע המידות ובאופן מושלם). היינו, שכשמשביעים את הנשמה - נותנים כח גם ליהודי פשוט שמקיים תורה ומצוות מתוך תמימות - שהנשמה תאיר בו.

לגבי נתינת-כח זו ישנו ביאור של הזוהר (משפטים), ואלו דבריו (בתרגום ללה"ק): "אדם כשנולד, נותנים לו נפש מצד הבהמה מצד הטהרה, מצד אלו שנקראו אופני הקודש [דהיינו מעולם העשיה. זכה יותר, נותנים לו רוח מצד חיות הקודש [דהיינו מעולם היצירה]. זכה יותר, נותנים לו נשמה מצד הכסא [דהיינו מעולם הבריאה]. זכה יותר, נותנים לו נפש בדרך האצילות. זכה יותר, נותנים לו רוח דאצילות מצד העמוד האמצעי, ונקרא בן אל הקב"ה, זהו שכתוב, בנים אתם

לה' אלקיכם. זכה יותר, נותנים לו נשמה [מדרגת בינה], שעליהם נאמר, כל הנשמה תהלל י-ה. ונשלם בה שם הוי-ה"; היינו - שכלל שהאדם מזדכך יותר ("זכה" מלשון "זיכוך") הוא מקבל נתינת-כח גבוהה יותר לגילוי הנשמה, בהתאם לחמשת הדרגות שלה (נפש - היינו החלק בנשמה שפועל בעיקר בענייני הגוף, כמו תנועה, הילוך וכו'. רוח - היינו המידות, נשמה - היינו המוחין, חי' - היינו האמונה, ויחידה - היינו המסירות נפש).

והחידוש שבשבועת הנשמה הוא - שהנתינת-כח היא לא רק בנוגע לדרגות הנשמה, אלא גם בנוגע לעצם הנשמה - שכל יהודי יכול לגלות בעצמו את עצם הנשמה!

ולכן גם לגבי המצוות משביעים את האדם (כמ"ש - "נשבעתי ואקיימה לשמור משפט צדקך") - מכיוון שהשבועה קשורה עם 'עצמות א"ס' ממש. (וזו הסיבה שמשביעים את האדם בשמו של הקב"ה, ואם הוא לא מקיים את שבועתו הוא נחשב כ"כופר בעיקר", וכל העולם נזדעזע כשנאמר "לא תשא את שם ה' אלוךך לשוא").

"ואפי' כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה היה בעיניך כרשע": לכאורה - מה זה משנה מה אומר העולם, הרי יהודי יודע את האמת והוא לא צריך להתפעל מדברי העולם?

והביאור בזה - שמדובר כאן על יהודי שאף שהוא אכן צדיק אך יש לו 'אהבת עצמו', ולכן הוא מסתכל סביבו ומחפש שהעולם יגיד עליו שהוא צדיק; ונדרש ממנו - שיסתכל על עצמו כרשע, ועי"ז הוא יבטל את 'אהבת עצמו' וממילא לא יתפעל מדברי העולם.

"וצריך להבין דהא תנן [אבות פ"ב] ואל תהי רשע בפני עצמך": שאלה ראשונה היא, שדברי הברייתא "היה בעיניך כרשע" אינם מובנים, שהרי משנה מפורשת במסכת אבות שאסור לאדם להיות רשע בפני עצמו?

"וגם אם יהיה בעיניו כרשע ירע לבבו ויהיה עצב ולא יוכל לעבו' ה' בשמחה ובטוב לבב": יתירה מזו - אם אדם יחזיק עצמו לרשע זה יגרום לו צער וממילא עבודת ה' שלו תהיה מתוך עצבות - היפך הציווי שנדרש לעבוד את ה' בשמחה ובטוב לבב, וא"כ - כיצד יתכן שהברייתא אומרת ש"היה בעיניך כרשע", כשה מונע מיהודי לעבוד את ה' כפי שצריך לעובדו.

"ואם לא ירע לבבו כלל מזה יכול לבוא לידי קלות ח"ו": ואם האדם יתעלם מכך, היינו - שלמרות שהוא מחזיק את עצמו כרשע - הוא מחליט שלא יצטער מכך - הוא עלול לבוא לידי קלות וזלזול בדברי התורה (מכיוון שבהתעלמותו כל הענין נעשה אצלו קל, וכבר לא משנה לו).

הת' השליח מ"מ חורי

אמרה נפשי / ונשמע פתגם המלך

בחלונות הראווה הרבים. אין ספור אוזני המן פריי כים בטעמים האהובים: שוקולד/וניל/ריבת חלב/פרג/קרמל ועוד מגוון טעמים מחכים בקונדיטוריות לעוד לקוח מרוצה. מאמרי 'וקיבל היהודים' ו'בלילה ההוא' כבר משוננים על פיהם של כל קהל התמימים. שיחות במהותו של חג כולל ובעיקר 'קם רבה שחטיה לרב זירא' נאמרים בכל הקהלות קהילות, באוטובוסים, במונית וב-טרמפ. בכל בית אשר בשם ישראל רק יכולה מושמעים פלייליסטים מקפיצים ועליזים עם שירי החג. 'לחיים פה לחיים שם הרבי שליט"א חי וקיים'. בכל ישיבה ניתן לראות תמימים הרכונים על צילומי תיקון-קוראים כש-באוזניהם נשמעת ההקלטה הידועה של אחד מבעלי הקוראים בבית חיינו והם משננים שוב ושוב את עשרת בני המן בנשימה אחת. וגולת הכותרת של התערוכה הלא הוא 'קונטרס פורים קטן נ"ב' הנלמד בעיון וב-גירסא, בציבור וביחיד בכל קהילות אנ"ש ובשיעורים השונים.

מעגל השנה היהודי בכלל ושל חסידי חב"ד בפרט מלא בתאריכים מיוחדים, לכל תאריך כזה לרוב נלווים תפאורה ואביזרים ססגוניים המעניקים נופך שונה לה-רגשה של חיי היומיום המלאים בעשייה ויגיעת כפיים, אל התפאורה נלווים אמרות מחזקות וסיפורים מרת-קים הטומנים בחובם שלל עצות והוראות בעבודת ה' ומהווים ליהודי פתח יציאה ואפשרות להתעלות לזמן מה להרגשה של גאולה פרטית.

כזה הוא גם (לכאורה) חודש אדר, כשהוא מתדפק על דלת ביתנו בראש חודש ועוד קודם לכן כשהוא עובר ברחובנו בשבת מברכים כבר ניתן לחוש ולהרגיש את האוירה המיוחדת והמרוממת של "החודש אשר נהפך להם לששון ולשמחה" - בכל סוף יום לימודים חוזר הילד מהגן עם רעשן צבעוני ומגוון שטווח חיינו הוא 24 שעות בלבד. מסכות, תחפושות, קונים וכאלו שסתם מתעניינים מכל הסוגים והמינים ממלאים את החנויות. משלוחי מנות מפוארים מוצגים ב'כלים מכלים שונים'

שכינה וישראל נמצאים עדיין בגלות) זך' (בלי שמרים - אינטרסים אישיים, מורה על כ"ז אדר - הרגשה פנימית ואמיתית של 'אינגאנצן צוטרייסלט' שמובילה למעשה שיפעל את ההתגלות), ואת עבודה זו חייבים להתחיל עם א. 'כתית למאור' - ביטול מוחלט לנשיא הדור, ב. 'ויקחו אליך' - התמסרות מוחלטת לקיום הוראותיו!

מעניין לעניין באותו עניין, יצא לי לחשוב הרבה מדוע הרבי מה"מ שליט"א החליט להכניס את כל הסיפור של מרדכי והמן ובאריכות כ"כ גדולה דוקא בשיחת פרשת ויגש ולא בפרשיות הקרובות וקשורות יותר לאדר/פורים? נכון הדבר שזה נוגע להסבר שהרבי רוצה לומר שם, אך הרי הכל בהשגח"פ ואין אצל הרבי ענין אקראי, וממילא אפשר לנסות למצוא בדעת תחתון הסבר גם לענין זה.

וי"ל שהתשובה לכך נרמזת בד"מ פרשת תצוה, וזלה"ק: 'נמשלו ישראל לזית..(ש)אינו מוציא שמנו אלא ע"י כתי' תה, כך ישראל באים עכו"ם וחובטין אותם ממקום למקום כו', היינו, שע"י צער ויסורי הגלות מתגלה החוזק והתוקף דעצם הנשמה, שזהו"ע שמן גו' זך גו' למאור: שמן, שאפילו אתה מערבו בכל המשקין שבעולם הוא נתון למעלה מהן, זך, בלי שמרים, למאור, שלמעלה מאור'.

הנקודה שהרבי לוקח מסיפור מרדכי והמן בד"מ פרשת ויגש היא שעל יהודי לדעת שיש לו תוקף של עצם הנשמה בתוכו וכשהוא מגלה אותה אזי 'אפילו אתה מערב... הוא נתון למעלה מהן', והשוני הוא שבפרשת ויגש וכן אצל מרדכי וכל הצדיקים של הדורות הקודמים היה מצב של 'עכו"ם חובטין אותם ממקום למקום' - 'עבדי אחשוורוש אנן' אך כעת בדורנו נו שיש הרחבה בגשמיות וברוחניות ופעולותיו של משיח פועלות בכל העולם כולל אומות העולם, ונמצאים כבר בערב שבת קודש אחר חצות הרי 'זיכער זאך' שהקב"ה (שמה שהוא אומר לישראל לעשות הוא עושה) יקיים בפועל ובגלוי את ה'ואתה תצווה' - מלשון צוותא וחיבור שאין חיבור למעלה ממנו בין כנסת ישראל וקוב"ה ואת ה'ויקחו אליך' - שהקב"ה אוהז ביד כל אחד ואחד מישראל ולוקח אותו לבית המקדש השלישי בהתגלותו המיידית ובעיקר המושלמת של אבינו מלכנו משיח ה' תיכף ומייד ממש נאו!!!

יחי אדונינו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

בינות לרעש ולססגוניות מסתובבים להם כמה מאמרי חז"ל אודות החג ופתגמים חסידיים המובאים בשיחותיו הק' של הרבי מה"מ שליט"א שמפאת ההמולה לא נותנים עליהם לב ולא מבחינים בהם, אך אם נעיין בהם קצת נגלה בהם אוצר בלום ואין סופי של הוראות והדרכות בחיי היומיום בדורנו האחרון לגלות והראשון לגאולה!

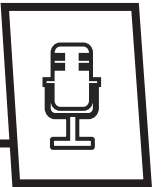
א. כולנו מכירים ומדקלמים את הפירוש הידוע של הבעש"ט על מאחז"ל "הקורא את המגילה למפרע לא יצא ידי חובתו" - צריך לחיות עם סיפור המגילה כמציאות עכשווית שקורה איתנו ולא כסיפור היסטורי השייך לעבר. אך האמת שהפירוש הזה לא הולך רק על המגילה אלא על כל התורה כולה כולל ובעיקר על תורתו של משיח כמובא בגמרא (גיטין ס' ע"א) שכל התורה נקראת מגילה כמו שאמר דוד המלך "אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי" {כפי שמסבירים שם המפרשים (התוכן): 'אז אמרתי הנה באתי' - כשערערו על מלכותי מדמה הייתי שעכשיו באתי כיון שעכשיו התחילה מלכותי טוב ערערו, אך באמת 'במגילת ספר כתוב עלי' - כבר בתורה מוזכרת מלכותי בסיפור הפיכת סדום שניצלו לוט ובנותיו 'הנמצאות'

בזכות 'מצאתי דוד עבדי' - דוד המלך שעתידי לצאת מרות המואביה ונע"מה העמונית אם רחבעם} וממילא ההוראה הבסיסית שצריך להביא לנו מאחז"ל זה הוא ששלומדים שיחה, מעיינים במאמר, קוראים אגרת קודש של הרבי מה"מ שליט"א צריכים לזכור ולהביא בין שהרבי מדבר עלינו ואלינו! וכידוע ש'אינו דומה השומע מפי שליח לשומע מפי המלך' - לא דומה חסיד שלומד משהו של הרבי כדבר היסטורי ששייך לעבר - בתחור

שה שהרבי כתב זאת לפני שנים רבות לאדם פלוני וממילא אין לזה כל קשר והשלכה לחייו הפ"רטיים, לחסיד שלומד משהו מהרבי באופן שבכל שורה הוא מחפש איפה הרבי מדבר עליו ומהו המסר שהרבי מנסה להעביר לו, שאז הלימוד מביא לו נקודות רבות למחשבה, הסתכלות שונה על חייו ומיקוד לשינוי מעשי בהנהגתו, ועוד ועיקר, הלימוד באופן הזה מעצים את התשוקה והזעקה 'רצוננו לראות את מלכנו'!

ב. במאמר 'ואתה תצווה', מסביר הרבי מה"מ שליט"א שיהודי צריך משיח לדרוש את הגאולה לא מפני חסרון כלשהו בגשמיות או ברוחניות אלא כיון שזו תכלית חייו וכל עוד זה לא נמצא הרי שחסרים חייו! ובמילים אחרות על יהודי להיות 'שמן' (מורה על תענוג עצמי שחודר בכל פרט כמו השמן שמפעפע בכל דבר ע"ד עשירות בכל העניינים הנ"ל - דהיינו להיות חדור בענייני הרבי מה"מ שליט"א) זית (מורה על גודל המרירות מכך שה-

זאל זינגען אז מ'וויל "משיח נאו", און דורך דערויף וועט מען ממחר זיין די גאולה,

בשעה שניגשים ליהודי ואומרים לו שינגן שרוצים "משיח נאו" ועל ידי זה ימהר את הגאולה,

טענה'ט ער, אז פריער דארף ער תשובה טאן בבוקר, און דערנאך דארף ער גיין קלייבן תורה און מצוות בכדי זיין גרייט צו גיין מקבל זיין פני משיח צדקנו...

טוען הוא, שקודם עליו לעשות תשובה בבוקר, ואח"כ צריך לקבץ תורה ומצוות כדי להיות מוכן ללכת לקבל פני משיח צדקנו...

זאגט מען אים: אז משיח איז העכער פאר דער גאנצער ענין פון תומ"צ,

יש לומר לו: משיח הוא למעלה מכל הענין של תורה ומצוות,

און בשעת משיח וועט קומען וועט ניט זיין קיין נפק"מ צי ער האט געלייגט תפילין בערב שבת, צי ער האט געמאכט קידוש היום (בשבת), צי ער איז געזעסן און זיך געמאטערט דריי שעה בא דער פארבריינגען בכדי ניט אנשלאפן ווערן.

וכאשר משיח יבוא לא תהי' שום נפק"מ אם הניח תפילין בערב שבת, אם עשה קידוש היום (בשבת) ואם ישב והתאמץ שלש שעות בהתוועדות כדי לא להירדם.

נאר וואס ער האט נאר געטאן, אפילו אויב ער איז געשלאפן בעת דער פארבריינגען, וועט ער דעמולט האבן פון דער כוס של ברכה, און פון וואס פאר א כוס של ברכה - פון א "כוס רווי"?

מה שרק עשה, אפי' אם ישן בעת ההתוועדות, יהי' לו חלק מהכוס של ברכה, ואיזו כוס של ברכה - מה"כוס רווי"?

(משיחת ש"פ כי תשא ה'תשמ"א - בלתי מוגה)

בנוגע צו די השתדלות וואס דארף זיין מיט קינדער קען מען מיינען, אז וויבאלד די גאולה העתידה איז תלוי אין מעשינו ועבודתנו בזמן הזה, און קינדער זיינען פטור מן המצוות - קען מען מיינען אז וואס איז שוין די תועלת טאן מיט קינדער.

בנוגע להשתדלות שצריכה להיות עם ילדים, יכולים לחשוב - דמכיון שהגאולה העתידה תלוי' במעשינו ועבודתנו בזמן הזה, וילדים הרי פטורים מן המצוות - מהי התועלת לעסוק עם ילדים?

ועד"ז בנוגע צו נשים: מ'זאגט דאך אז דורך "מבצע תפילין" וועט מען ברענגען די גאולה - איז דאך אן אשה ניט שייך צו תפילין, איז וואס האט זי פאר א שייכות מיט די גאולה?

ועד"ז בנוגע לנשים: אומרים שע"י "מבצע תפילין" יביאו את הגאולה - והרי אשה אינה שייכת לתפילין, וא"כ איזו שייכות יש לה עם הגאולה?

האט מען די הוראה פון דעם זהר - אז אע"פ וואס קטנים און נשים זיינען פטורין מן המצוות זיינען אבער אין כוס של ברכה (דלעתיד) "הכל חייבין", ווארום צו די ענינים דלעתיד האבן אלע אידן א שייכות בשוה, דערפאר וואס מצד דעם עצם וואס איז העכער פאר תומ"צ זיינען אלע אידן בשוה, און נאכמער בנוגע צו קינדער - וויבאלד אז זיי זיינען גאר ממחר די גאולה.

ע"כ ישנה ההוראה מהזהר שאומר, שאע"פ שקטנים ונשים פטורין מן המצוות - אבל בכוס של ברכה (דלעתיד) "הכל חייבין", מכיון שלענינים דלעתיד לבוא יש לכל היהודים שייכות בשוה, כי מצד העצם שלמעלה מתורה ומצוות כל היהודים הם בשוה. ויתירה מזו, בנוגע לילדים, כיון שהם ממחרים ביותר את הגאולה.

וואס דערפון איז מובן די השתדלות וואס דארף שוין זיין איצטער מיט קטנים (און מיט נשים).

שמזה מובנת ההשתדלות שצריכה להיות כבר עכשיו עם הקטנים (ונשים).

ועד"ז איז די הוראה בנוגע צו גדולים:

ועד"ז ההוראה בנוגע למבוגרים:

בשעת מ'קומט צו גיין צו א אידן און מ'זאגט אים אז ער

דעת נ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בנושא:

הקהלת קהילות

מרדכי היהודי הקהיל קהילות ברבים במסירות נפש!

. . וממשיך בהמאמר, דזה שמשה הוא רעיא מהימנא, הכוונה בזה היא גם לאתפשטותא דמשה שבכל דור, דראשי אלפי ישראל שבכל דור הם מחזקים את האמונה דישראל (שבדורם), שהאמונה שלהם תהיה בפנימיות.

וכמו מרדכי, שהיה האתפשטותא דמשה שבדורו, כמארז"ל שמרדכי בדורו כמשה בדורו, שגם בזמן גזירת המן, שלימוד התורה וקיום המצוות אז היה קשור עם מס"נ, הקהיל קהילות ברבים לחזק את אמונתם של ישראל בהוי' ולעמוד חזק בלימוד התורה וקיום המצוות.

. . ומבואר בזה, דבזמן הגזירה, הי' קיום התומ"צ שלהם במס"נ. דנוסף לזה שהי' להם מס"נ שלא לכפור ח"ו כמבואר בתו"א, שבאם היו ממירים דתם לא היו עושים להם כלום, כי הגזירה היתה רק על היהודים, ואעפ"כ לא עלתה על דעתם מחשבת חוץ ח"ו, הי' להם מס"נ גם על קיום התומ"צ, ועד שהקהילו קהילות ברבים ללמוד תורה במס"נ. והתעוררות המס"נ שלהם היתה ע"י מרדכי היהודי, משה שבדורו.

(ד"ה ואתה תצוה, קונטרס פורים קטן - תשנ"ב, מסעיפים ג-ד)

פלא שחזרת חסידות רק פעמיים!

כאשר בחור בגילך כותב, שבכל הזמן מאז שהגעת לא למדת לא נגלה ולא חסידות, ובארבעה השבועות חזרת חסידות רק פעמיים, הרי זה פלא - ואינני מאמין שאפילו יצר הרע נזקק לכזו מסירת נפש לעסוק בזה, ועל אחת כמה וכמה כאשר מיישבים את העניינים עם היצר טוב.

(לקוטי שיחות חלק י"ט, עמ' 526)

הדגש הוא שיחזור חסידות בעל פה וברבים דוקא!

לפני כמה וכמה שנים שאל אותי יהודי אחד בנוגע לסדר עבודתו כו', ואמרתי לו שיחזור מאמר חסידות בע"פ (לא משנה איזה מאמר, השכלה או עבודה, העיקר שיחזור מאמר חסידות בע"פ) ברבים.

מאז ועד היום עברו כמה וכמה שנים, ועדיין לא חזר מאמר חסידות בע"פ ברבים! וטענתו היא שאינו רגיל בזה, הוא יכול ללמדו בפנים, לחדש חידושים כו', לשמוע מאמר חסידות מהשני, אבל לחזור בע"פ מאמר חסידות אינו רגיל! מדוע מזכירים זאת עתה? כי יהודי זה נמצא בהתועדות זו, ותקוותי שלא יקפיד וכו'.

והעיקר שמכאן ולהבא יקיים את ההוראה האמורה ויחזור מאמר חסידות בע"פ ברבים באופן דאתכפיא וקב"ע וכו'.

וההדגשה בזה היא שיחזור מאמר חסידות ברבים כי לולי זאת יכול להטעות את עצמו ולומר שידוע כבר את המאמר היטב, אבל כאשר יצטרך לחזור את המאמר ברבים, יהיה מוכרח לשנן המאמר היטב, כדי שיוכל לחזור אותו ברבים כו'.

(שיחות קודש תשמ"א חלק ד' עמ' יט)

דעת עוליון

הסוגיות בביטול חמץ משום הפקר, וענינים אלו יתבארו בגליון הבא בעז"ה.

בליקוט, כתיבת ועריכת מדור זה השתתפו הרב שמעון ויצהנדר – רה"י, הרב אלחנן רקובר – ר"מ ש"ג לעיונא, הרב יוסף יצחק רוק – ר"מ ש"א לעיונא. ביחד עם דברים שנכתבו בפלפול התלמידים: התמים השליח דביר שי' מנטין והתמים יידל הכהן שי' קגן.

הננו שמחים להגיש את המדור האחד-עשר ב'אוצרות'. מדור זה הינו המשך של סוגיית 'הפקר' במשנת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א וכל המסתעף לסוגיית ביטול חמץ מתורת הפקר.

כמו שנכתב בפתיחת המדור הקודם, סוגיית הפקר הרי היא ארוכה מאד מידה ולכן מתחלק מדור זה לחלקים רבים. במדור הנוכחי התייחסנו בהערות לכל לראש לעצם ביאור המושגים בהפקר, ולא להשלכות הנובעות מכך בביאור

הפקר בדעת האדם

ג. מתוך מחלוקות יסודיות אלו מסתעפות דעות שונות בדיני הפקר בכלל ובביטול חמץ מתורת הפקר במיוחד¹¹. הן בנוגע לדעת האדם (וכגון: האם צריכים להיות פיו וליבו שווין בהפקר¹² או די שיאמר בפיו אף שחושב אחרת בליבו¹³), והן בנוגע לפעולות הנדרשות במעשה ההפקר¹⁴ (האם צריך בפועל להוציאו מרשותו וכדו'¹⁵) - ע"פ לקו"ש חט"ז שם.

ד. נפק"מ מיוחדת תהיה לפי הדעות השוללות הפקר כזה (רק) מצד גזירת חכמים¹⁶ - הרי שייתכן ובאופנים מסוימים בפסח לא יעברו על בל-יראה גם אם יפקיר ויחשוב לזכות בו לאחר הפסח - וכגון כאשר רוצה לזכות בחמץ לאחר הפסח לא על מנת להנות ממנו בדרכי ההנאה, אלא רק עבור עצם שהייתו אצלו (לקו"ש חט"ז שם סעיף ד והערות 27, 30).

ב. דברי הירושלמי עוסקים בשאלה אודות עצם האפשרות להפקיר חמץ לכתחילה לפני פסח בכדי לא לעבור עליו בבל יראה - האם יש לחשוש שהאדם אכן יפקיר, אך בליבו מתכוון לזכות בו לאחר הפסח. לפי ביאור זה כוונת הירושלמי במושג 'הערמה' הוא לחשוש שסוג ההפקר יהיה 'הפקר של הערמה' [הפקר הרמאים' בלשון הסוגיה בנדרים מד, א]. הפקר מסוג כזה שאין פיו וליבו שווין אינו "הפקר גמור" ולכן יעבור עליו בבל יראה ובל ימצא ("נחשב כשלו ממש"), וכן אסור להשתמש בו לאחר הפסח ככל חמץ שעבר עליו הפסח (שו"ת פני יהושע (סימן יד), מקור חיים (סימן תמח סק"ט ד"ה לכן), שו"ת תורת חיים (או"ח סימן כב בתחלתו) ועוד - על פי שו"ת הרשב"א (סימן ע'').

בין שני הפירושים ישנם נפק"מ הלכתיים, ולכל לראש האם אפשר להפקיר ללא כוונה שלימה של דעת האדם. לפי הדעה

א. בהפקר הנעשה מדעת האדם נחלקו ראשונים ואחרונים - הן בהבנת דברי הירושלמי בפסחים¹ והן בגדרי הפקר בכלל המבוארים בסוגיא בנדרים² - האם 'הפקר' יחול גם ללא כוונה בלב שלם, ובדעת ורצון³ האדם להפקירו לגמרי, וכגון שמפקיר אך בדעתו לזכות בו. ופסק אדמו"ר הזקן בהלכות פסח (סדר מכירת חמץ בתחילתו, סימן תמ"ה ס"ב) - כדעות⁴ המצריכות דעת ורצון גמור⁵ שיהיה הפקר לגמרי⁶. - ע"פ לקו"ש חט"ז ע' 132-133 ובהערות שם.

ב. גם בדעות המצריכות דעת ורצון גמור בהפקר, מביא אדמו"ר הזקן בקונטרס אחרון (שם סק"א) מחלוקת⁷ האם זה מצד גזירת חכמים בהפקר הקשור למצוות (מעשרות, שבת ופסח⁸), או שזהו מעצם גדרי ודיני הפקר (מן התורה⁹)¹⁰ - ע"פ לקו"ש חט"ז שם הערות 23, 24, 30, 31 ובשו"ג הב' להערה 27.

1. בירושלמי (פסחים פ"ב ה"ב) איתא: "הבקר [הפקיר] חמצו בשלשה עשרה - לאחר הפסח מהו, ר' יוחנן אמר אסור וריש לקיש אמר מותר", לאחר שקו"ט בביאור הדברים מסיק בירושלמי כי טעמו של ר"י האוסר הוא משום ש"ר' יוחנן חש להערמה". פשוטם של דברי הירושלמי מתפרשים בשני אופנים שונים:

א. מדובר בחמץ שנמצא לאחר הפסח, והחשש הוא שמא האדם לא הפקירו כלל קודם הפסח ורק כעת לאחר הפסח אומר שהפקירו. לפי ביאור זה כוונת הירושלמי במושג 'הערמה' היא לעצם החשש שמא לא הפקירו כלל אלא שהוא 'מערים' ואומר שהפקירו (מגן אברהם (סימן תמ"ח סק"ח) ופרי חדש (שם סק"ה) ומקורו מאור זרוע (ח"א סי' תשמח וח"ב סי' רמו), רא"ש (פסחים פ"ב סימן ד'), וטור (סימן תמח)).

השניה הרי חשש ההערמה הוא שהאדם לא יפקיר בלב שלם ויתכונן לחזור בו, והפקר כזה לא מועיל לענין פסח, משא"כ לפי הדעה הראשונה אין הוכחה לדבר זה (להעיר: לפי הדעה הראשונה אין הוכחה שהפקר על מנת לזכות בו הוא כן הפקר, אלא רק אין כל הוכחה לומר להיפך ובכלל יש לדעת כי שני הפירושים אינם סותרים זה לזה אלא עוסקים בב' ענינים- מקרים).

אדמו"ר הזקן בהלכות פסח - ובפרט בקונטרס אחרון - מביא ומשתמש בשתי הדעות, כאשר על הדעה הראשונה כותב כי היא "הפירוש האמיתי בירושלמי". לקמן בההערות יתבארו החילוקים בין הפירושים.

2. מג, א - מה, א. ושם כמה יסודות בדיני הפקר: א. מחלוקת חכמים ורבי יוסי (אליבא דר' יוחנן) האם הפקר כמתנה או לא, והנפק"מ האם כל עוד לא זכה בזה אדם אחר - לא חל ההפקר ולא יצא מרשותו, או שמיד שמפקיר חל ההפקר; ב. הפקר החל רק לאחר ג' ימים; ג. הפקר לזמן מוגבל; ג. הרמאים המפקירים כדי לזכות לאחר מ"כ; ד. האם די להפקיר בפני אדם א' או שצריך בפני שלשה. נושאים אלו הם יסודות שמהם ניתן להבין את גדרו של הפקר וכפי שנתבארו שם בארוכה בדעת הראשונים.

3. הביטוי 'לב שלם' - שו"ע אדה"ז סימן רמו ס"ט, הביטוי 'דעת גמור' ורצון - שם סימן תמ"ב ס"ב ובקונטרס אחרון שם.

4. בהערה 23 בשיחה ציין: "ראה המקורות וכו' בקונטרס אחרון שם [סימן תמה ס"ב]."

5. בסוגיה זו עוסק אדמו"ר הזקן בכמה מקומות בהלכות פסח: א. קו"א לסימן תל"ז ס"ק ו'; ב. סימן תמה ס"ב; ג. קו"א שם; ד. סימן תמח סעיף כ"ט. ג. הלכות מכירת חמץ בתחילתו.

בהערות בלקו"ש שם דן הרבי שליט"א בכל דברי אדה"ז ולשונויותיו בכל אחד ממקומות אלו. להלן יסודות הנקודות שנתבארו בקיצור גדול בהערות ללקו"ש שם (חלק מהדברים נערכו בספר 'שולחן המלך' הל' פסח סימן תלו ושם גם פוענחו ההערות מהשיחה בטוב טעם כחטיבה אחת. ועוד להעיר: הראשון שערך השוואות לדברי אדה"ז מספרי האחרונים בנושא זה היה בעמח"ס אהלי יוסף ב"הערות לשו"ע אדה"ז" (תמוז תשל"ו, ברוקלין נ"י). ועיון באופן הבאת המראי מקומות שלו תוסיף הבנה בשיחה ודו"ק). נקודות הדברים היא כי בדברי אדה"ז נראה שמשתמש בשני הפירושים בהבנת דברי הירושלמי:

הנה בקונטרס אחרון לסימן תלו ס"ק ו' כתב אדה"ז על הפירוש הראשון הנ"ל שזהו "הפירוש האמיתי" בירושלמי, לפי פירוש זה עדיין איננו יודעים שהפקר שנעשה ללא דעה שלימה אינו הפקר גמור. אלא שבסימן תמ"ה ס"ב פסק "צריך שיפקירנו לגמרי בפיו ובבלבו, ולא יהיה בדעתו לחזור ולזכות בו לאחר הפסח אם לא יקדמנו אחר, שאם יש בדעתו כן אינו הפקר גמור והרי הוא כשלו ממש כל זמן שלא זכה בו אחר, כיון שהוא יושב ומצפה שמא לא יזכה אחר ויזכה בו הוא". בשטחיות ניתן לומר שסעיף זה נוקט כפי הפירוש השני בירושלמי, אבל לאחר העיון נראה שאין הדברים כן. אלא שהפירוש הראשון בירושלמי הוא העיקר, אך בכל הנוגע למעשה יש להחמיר גם ל'הערמה' לפי הביאור השני בירושלמי. יתירה מזו, מוסיף בהערה שם, מהלכה זו אין ראיה שאדה"ז מסתמך על הפירוש השני בירושלמי, אלא יתכן שדעה

זו למד משיטות הראשונים בסוגיה בנדרים. ומוכיח זאת מלשונו בקונטרס אחרון להלכה זו שלא הביא בכל דבריו ישירות את דברי הירושלמי, אלא כשהביא את דברי הפוסקים שחששו להפקר ע"מ לזכות בו כתב ש"הפר"ח הוציא זה מתשובת הרשב"א". זאת ועוד: בהמשך הקו"א מתפלפל בדעת הראשונים בסוגיא בנדרים בנושאים: הפקר שדעתו לחזור ולזכות בו לאחר זמן, הפקר בפני שלושה והפקר הרמאים, הרי שאת הדין שבסימן תמ"ה שהפקר ע"מ לזכות אינו הפקר למד מתוך הסוגיא הכללית של "גדרי ודיני הפקר" (לשון הערה 24 שם) ולא דווקא מה[פירוש השני ב]ירושלמי, ולכן אין סתירה בין הדברים. כיון שאדה"ז אכן סובר שהפירוש בירושלמי הוא הפירוש הא' ("הפירוש האמיתי"), אולם בכל הנוגע לפועל פוסק כסוגיא בנדרים לגבי דיני הפקר בכלל. אולם עדיין צ"ע, שהרי בתחילת הלכות מכירת חמץ נראה לכאורה כי אדה"ז למד דין זה בהפקר מהפירוש השני בירושלמי! וזלה"ק: "חמץ הנמכר אינו בכלל ביטול והפקר, מאחר שדעתו עליו לחזור ולזכות בו אחר הפסח כמבואר בתשובת הרשב"א בשם הירושלמי", היינו שמפרש הלכה למעשה כפירוש השני שזה הפירוש בדברי הירושלמי. ויל"ע. עד כאן מהלך הענינים שבהערות לשיחה.

ויש אולי להוסיף ביאור בדבריו הקדושים: הנה כבר בירושלמי מפורש בהו"א שהמחלוקת בין ר"י לר"ל לגבי חמץ שהופקר קודם הפסח מה דינו לאחר הפסח, היא המחלוקת של חכמים ורבי יוסי בנדרים (מג, א) האם הפקר כמתנה או לא. באם הפקר כמתנה הרי כל זמן שלא זכה בו אחר אין חל ההפקר - ולכן כאן דעת ר"י שאי אפשר להפקיר חמץ, ור"ל סובר שהפקר אינו כמתנה. ולמסקנה דוחה הירושלמי דעה זו, ומבאר שהמחלוקת הוא בדיני הערמה. היינו שבהו"א למד הירושלמי סוגיא זו כ'דיני וגדרי הפקר בכלל', ובמסקנא סובר שזה דיון דווקא בהפקר חמץ. ועל זה מוסיף בלקוטי שיחות שם שגם למסקנת הירושלמי עדיין יש מקום לב' הדעות בהבנת מחלוקת ר"י ור"ל האם המחלוקת היא רק בהפקרת חמץ או בגדרי הפקר בכלל. ולפי מהלך זה אולי ניתן לומר שדברי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בהערה 24 "שזהו מדיני וגדרי הפקר" יכולים להלום גם כביאור בירושלמי עצמו. ודו"ק הרבה].

6. הנה בשיחה שם (ס"ב) מבואר, דלדעת אדה"ז אין במכירה חשש הערמה, וגם כשמוכר ע"מ לזכות בו לאחר מכן - המכירה קיימת ללא ספק (גם כש'רוצה בקיומו'), וכהמשך לזה מבאר בסעיף ג' וד' שם, שבהפקר לא זו בלבד שיש חשש להערמה אלא שאין זה הפקר (עיי"ש).

ויל"ע במה שונה הפקר שהוא סניף בדיני הקנינים שבו צריך דעה גמורה להפקיר, מקנין מכירה ומתנה וכדו'.

ואולי י"ל הביאור בזה: מצינו באחרונים שני אופני הסברה למהות פעולת ההפקר - האם הוא מעשה קנין מיוחד שמעביר את החפץ לרשות אחרת, או שהוא רק פירוק הקנין (סוגיא זו תתבאר בעז"ה בגליון הבא בחקירה מה פועל ההפקר). והנה באם נאמר שהפקר ענינו 'פירוק' קנין והפקעת בעלות האדם מהחפץ יש צורך ברצון ודעת גמור, ולולא זאת הקנין של האדם על החפץ ממשיך לחול, משא"כ בקנינים אחרים שבהם אין (רק) 'פירוק הקנין' ופקיעת הבעלות של המוכר אלא מעשה הקנין של אדם אחר הגורם להעברת הבעלות אליו, ולכן שם פחות נוגע

ל'יבו ודעתו' (כלשון אדה"ז) של המוכר (ע"ד מעשה מוציא מידי מחשבה). ולכן כותב אדה"ז בסימן תלד"ס"ח, שבהפקר האמירה כשלעצמה 'אינה כלום' ו"כל הפקר צריך להיות פיו וליבו שווין". [ולפ"ז יובן בטוב טעם ההלכה שאין לעשות שליח להפקיר נכסיו (כדברי הר"ן בריש פסחים) ולאידך יש שליחות לעשיית קנינים, כי בקנין - המחשבה היא סניף למעשה והמעשה הוא עיקר פעולת הקנין ואילו מצטרפת המחשבה, משא"כ בהפקר הוא להיפך - שהעיקר הוא מחשבת האדם ורצונו, ואת זה שליח אינו יכול לפעול].

והנה יש מי שכתב להיפך - שפירוק קנין הוא קל יותר מאשר עשיית קנין, ולפי זה ביאר שבהפקר אין צריך גמירות דעת ומספיק גם 'גילוי מילתא' והסתמך על חידושו הידוע של הגרעק"א לגבי הפקר ב"ד הפקר (שו"ת רעק"א מהדו"ק סימן רכא סק"ו) - ודבריו הובאו כמה פעמים בשיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א (לדוגמא התועודיות תשמ"ב ח"ב ע' 745 ועוד), וז"ל: "דבכל מקום קיל יותר סילוק מלהקנות, דסילוק אין צריך קנין ובדיבור בעלמא עושה חפצו הפקר, ולהקנות חפצו לחבירו צריך מעשה קנין" ודייק מלשון רעק"א 'בדיבור בעלמא' - היינו שאין צריך גם דעת מושלמת.

אולם למרות שעצם הסברא ייתכן ויש לה מקור, אך המקור שהביא מרעק"א אינו: דעיקר חידושו של רעק"א הוא לבאר מדוע בהפקר אין צורך גם ב'מעשה' אלא די במחשבה וכוונה, ומבאר שבפירוק קנין הרי העיקר הוא הדעת ולא המעשה. (אך ראה לקמן הערה 13 מרעק"א שנראה בהפקר שהדעת אינה ענין בפ"ע, אולם אינו מקשר זאת לסברא הנ"ל שפירוק קנין קל יותר מעשיית קנין)].

7. בקו"א שם לא מפורש שזה מחלוקת בין הראשונים, אך כן מובן לאור כל מהלך השיחה כאן, וכן ביאר מדיליה בספר 'מי טל' עמ"ס פסחים ס"ב.

8. כלומר: אין הכי נמי כי מצד 'דיני וגדרי הפקר' ניתן להקל ולהפקיר גם ללא דעה חזקה, אולם בהפקר הקשור עם מצוות גזרו חכמים מצד כמה טעמים - בכל מצווה לפי ענינה - שיש להפקיר בדעה גמורה שלא ע"מ לזכות - בתרומה מצד 'הפקר הרמאים' כמבואר בנדרים שם, ובשבת וחמץ גזרו 'אטו מעשר בכל מקום' (כדברי הרא"ש שמביא אדה"ז שם).

והנה לפי המתבאר בשיחה שם ס"ד (אשר נראה מתורף דבריו שלהלכה למעשה דעת אדה"ז היא לפי הדעות הנ"ל שהפקר כזה אינו גמור לא מדיני הפקר אלא מצד גזירת חכמים - כמבואר להלן הערה 16), הרי יש לבאר באופן עמוק יותר את הטעם שגזרו חכמים בהפקר חמץ שלא להפקיר ע"מ לזכות. והוא, מכיוון שיסוד ההיתר 'לראות' את ההפקר הוא כלשון אדה"ז בסימן תלד"ס"ז "וכשגומר בליבו... כאילו אינו... ונעשה הפקר גמור", הרי שגזרו חכמים בחמץ שחייב להיות הפקר דווקא מסוג כזה של גמירות דעת לגמרי מכל וכל, ולולא זאת הרי הוא עובר על 'איסור חמץ'. ואין זה דין בהפקר וראה לקמן (וראה גם בספר 'בדיקת חמץ וביעורו' מילואים לסימן ז' [אלא ששם ביאר זאת גם לפי הדעות שהפקר כזה אינו הפקר גם מדאורייתא וזה אינו]). ולכאורה הן הן דברי החתם סופר (בשו"ת ח"א סי' קי"ד) שהובאו בהערה שם וז"ל: "כי עיקר ביטולו מן התורה הוא בלב . וזה יהיה מוסכם בלבו בהסכמה גמורה שרירא וקיימא . . ואלו

הם דברים המסורים ללבו של אדם שנאמר בהם ויראת".

9. הנה זה לשון אדה"ז בקו"א שם: לדעת הרא"ם . . א"כ עובר עליו בבל יראה מן התורה, שכל ענייני הפקר מסר הכתוב לחכמים והם אמרו שהרמאים שדעתם לחזור ולזכות בו אינו הפקר כלל. הנה מחד כותב שזהו מדאורייתא ומעיקרא דדינא לאידך מסביר שזה מצד ש'מסר הכתוב לחכמים'. והפירוש בזה פשוט, משום שבסוגיה בנדרים מפורש שזה מצד תקנת חכמים, ועל זה מבאר בדעת הרא"ם שהתורה היא זו שנתנה את ההפקר לדעת החכמים ופשוט הוא.

10. הנה הנפק"מ בין ב' דעות אלו נראה ברור מפורש בשוה"ג הא' להערה 24 בלקו"ש שם: לדעות שהפקר כזה אינו הפקר גמור מעיקר דיני הפקר (כדעת הרא"ם) הרי גם אם יניחנו ברשות הרבים ובפני עדים לא יהיה זה הפקר, אולם לשאר הפוסקים - טור, שו"ע, שו"ת פני יהושע, חתם סופר הנסמנים שם - הרי אם אכן יפקירו לגמרי ויניחנו ברה"ר - יואיל הפקר זה גם אם דעתו לחזור ולזכות בו. וביאור הדברים, שיטת אדה"ז היא, שהפקר ע"מ לזכות בו אינו הפקר גמור הוא מדיני הפקר ולא רק מצד גזירת חכמים, ולכן לא יועיל כלל שיוציאו מביתו, שהרי הדעת היא העיקר, אולם לדעות האחרות שהצורך הוא בגמירות דעת, ממילא אינו מדיני הפקר אלא מגזירת חכמים בחמץ, ולכן באם מוציאו לגמרי בחוץ הרי לפועל מבטא ומגלה דעתו שאינו רוצה בו (כמפורש בפנ"י וחת"ס), ולפי זה אין צריך להגיע למה שביאר בספר 'בדיקת חמץ וביעורו' פרק ו' סעיף ג' ובהערה ה', ודבריו שם מתאימים רק לפי הדעות שהפקר זה אינו הפקר מצד גזירת חכמים.

11. הנה לאור כל הנ"ל ניתן לבאר היטב את ב' שיטות ומהלכי הראשונים בהבנת הביטול של חמץ כהפקר או כביטול מ'תורת חמץ'. אולם מפני אריכות הדברים נשמטו הדברים מכאן ויובאו בגליון הבא בעז"ה.

12. והם הדעות שנסמנו לעיל בסעיף ב' ובהערה 6.

13. והיא דעת הפרי מגדים שנשמנה בהערה 20 בשיחה שם [שקו"ט בדבריו ראה לקמן בהערה 15].

ולכאורה זו גם דעת הנודע ביהודה (או"ח מהדו"ק סימן יח) וז"ל: אם אמר בפירוש ליבטל ולהי הפקר כו' כפי קצת נוסחא שמפקירו בפיו הפקר גמור המועיל, אין לנו עסק בדברים שבלבו והרי הוא הפקר ואז אפילו דעתיה עלויה אח"כ אינו מועיל כיון שכבר הפקירו וצריך לזכות בו מחדש". והגרעק"א (שו"ת מהדו"ק סימן כג): "דהפקר עדיף מביטול, דבהפקר בודאי יצא החמץ מרשותו דלו יהא דהיה בלבו בהיפוך הוי דברים שבלב". ובדעת הנודע ביהודה עדיין יש לעיין - שהרי באותו סימן מפרש כפירוש השני בירושלמי ו"שופך סוללה" [כלשון החת"ס שם] על הדעות האחרות שסוברות כפירוש הראשון בירושלמי, ובכל זאת סובר שאין צריך גמירות דעת לגמרי?

[בעז"ה בגליונות הבאים יתבאר כי שורש מחלוקת יסודית זו במהות ההפקר, שייכת לחקירה שהובאה בשיחות האם הפקר יוצר 'זכיה' או שרק מפרק את הקנין, דאם הוא יוצר 'זכיה' הרי הוא ככל מכירה ולכן דעת המפקיר פחות נוגעת שהרי העיקר הוא הזוכה, משא"כ באם הפקר יוצר רק 'רשות הפקר' הרי דעת המפקיר היא הקובעת בלבד].

14. לכאורה יש מקום לעיין האם ענינים הקשורים למעשה ההפקר הם ביטוי לצורת מעשה הקנין של ההפקר, או שמא הם עוד ביטוי מעשי לדעת האדם המפקר. ולדוגמא – הפקר בפני שלושה. מצינו מחלוקת ראשונים בהבנת הש"ס (נדריים מה, א) בטעם שצריך שלשה בעת ההפקר. (ראה הנסמן באנציקלופדיה תלמודית שם – רא"ש ור"ן בסוגיא בנדריים הובאו בקונטרס אחרון לסימן תמה ס"ב), אולם לשון הזהב של אדה"ז (בהלכות שבת סימן רמ"ו ס"ט – מדברי הרא"ש) הוא שדין זה הוא בכדי לגלות את שלימות דעת האדם: "שכשיש שלשה בודאי הוא מפקיר בלב שלם ואין כאן חשש הערמה שהרי אחד מהשלשה יכול לזכות מיד בהפקר הזה והשנים הנשארים יכולים להעיד לו שזכה מההפקר ולא יוכל המפקר לחזור בו ולהוציאו ממנו". וא"כ פרט זה של 'בפני שלשה' הוא מדיני גמירות דעת ולא מצד צורת חלות מעשה ההפקר, ולכן ממשיך שם שלענין שבת בנותן לנכרי להשתמש עם חפציו, מכיוון שידועים אנו שבודאי מפקיר בלב שלם כדי להשמר מחילול שבת – אין צריך בפני שלשה. אולם דעת שאר ראשונים שבפני ג' הוא דין בחלות מעשה ההפקר – ולכן גם אם דעתו הפוכה, הרי עצם חלות ההפקר בפני ג' גורם מיד שיחול הפקר (ראה הנסמן בלקו"ש חט"ז שם הערה 31), ולפי זה יובן שורש מחלוקת הראשונים בסיבה שאין עושים את ביטול והפקרת חמץ בפני שלשה. ויבואר בגליון הבא אי"ה.

15. בהערות 20,23 בשיחה שם הובאו מספר דעות בכל ענינים אלו, ויש לחלקם לשלש דעות:

א. דעת האור זרוע והריקאנטי (לפי שיטת העולת שבת): בהפקר (בכלל, וביטול חמץ מתורת הפקר בפרט) – מספיק גילוי מילתא בעלמא, ועצם זה שמבטלו בתורת הפקר בפיו גם אם לא עושה כל פעולה וגם אם חושב לזכות בו – ההפקר מועיל.

ב. דעת שו"ת פני יהושע (בדברי הריקאנטי): כל זמן שאינו מוציאו מרשותו לגמרי – צריך דעה חזקה כדי להפקירו ולולא זאת לא יועיל כלום.

ג. דעת הפרי מגדים והיא דעה ממוצעת: אם מוציאו מרשותו לגמרי, הרי גם אם יחשוב לזכות בו אין דעתו נחשבת כלל, לאחר שאמר בפיו ועשה מעשה של הוצאה מרשותו, אך אם לא יוציאו מרשותו הרי צריך דעה חזקה [וככל הנראה דעת הפמ"ג אינה בגדרי הפקר באופן כללי, אלא בעיקר בביטול חמץ מתורת הפקר כדמוכח מלשונו שם].

ולכאורה מאופן וסדר הרצאת ההערות לשיחה שם נראה כי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א תולה הבדלים אלו גם במחלוקת האם זה שאין להפקיר ע"מ לזכות הוא דין בדיני חמץ או שהוא מצד דיני הפקר. [ובדרך אפשר ניתן לומר באופן אחר שמחלוקת אלו נובעת גם מעצם הגדרת גדרו של הפקר – האם ביסודו הוא אחד מדיני הקנינים ורק שיש בו שינוי מסוים מהם – שאין צריך למעשה מיוחד כדי ליצור חלות, או שמא מהות ההפקר הוא גילוי דעת של פירוק קנין ואי שייכות עם הדבר. ואולי כהנ"ל שייך לשתי השיטות בהבנת שייכותו של הפקר לנדר (רמב"ם פ"ב מהלכות נדרים. שו"ע אדה"ז ריש הל' הפקר): בקצות החושן (סימן רעג סק"א) ביאר שהפקר אינו מסוגי הקנינים, אלא גדרו הוא – התחייבות לתת או להוציא מרשותו נכסיו ורק לאחר שעושה זאת בפועל אז זוכים אחרים בו, אולם החת"ס

בכמה מקומות (שו"ת אורח-חיים סימן סב, יורה דעה סימן שטז) מפרש שבהפקר "תרויהו איתא קנין ונדר" עיי"ש. ואולי גם מחלוקת זו נובעת מהנ"ל.

16. הלכה זו נתבארה בשיחה שם בסעיף ד' ולפי סעיף זה נבנה כל המהלך שבפנים. ועדיין יש לעיין טובא, וזה החלי:

הנה בסעיף ב' וג' בשיחה ביאר את ההבדל בין מכירת חמץ לבין הפקרתו, שבמכירה מועיל גם כשמערים כדי לזכות בו לאחר מכן, משא"כ בהפקר. וביאר בארוכה שדבר זה נובע מגדרי ודיני הפקר. וכפי שבהערה 23 בצינו לקו"א בסימן תמ"ה הדגיש מתוך כל השיטות את דעת הרא"ם ש"עובר עליו בבל יראה מן התורה". אולם בסעיף ד' (ובהערה 27) החל לבאר להיפך ממש – כי הסיבה שאדה"ז פסק בסימן תמ"ה ס"ב שאי אפשר להפקיר חמץ ע"מ לזכות בו – הוא (גם) מצד הפירוש הראשון בירושלמי 'שמא לא יפקירנו כלל' מפני שירצה להנות ממנו לאחר הפסח! ודבר זה צע"ג.

זאת ועוד: בהערה 30 מביא את דברי הצ"צ, שהחומרא שכל שדעתו לחזור ולזכות בו אינו הפקר – הוא רק מדרבנן דלא כדעת הרא"ם שהביא אדה"ז בקונטרס אחרון סימן תמה ס"ב, כאשר בהערה 23 הזכיר במיוחד את דעה זו.

ויל"ע מה הסיבה שהביאה לשינוי בסעיף ד' מהסעיפים הקודמים, ובמיוחד שסגנון הדברים נראה כהמשך אחד ולא כשיטות נפרדות?

אולם לאור איך הסדר בדברינו בפנים, יש לבאר כך את מהלך השיחה (ובפרט את הערה 27 שם):

אין הכי נמי שסברת ושיטת אדה"ז בגדרי ודיני הפקר היא כדעת הרא"ם, שחלות שם 'הפקר' הוא רק כאשר האדם מוציאו בדעתו מכל וכל, ולולא זאת 'אין זה הפקר גמור' – וכמו שאכן הרחיב בקונטרס אחרון סימן תמה שם. אולם בכל הקשור למעשה בפועל בפסק ההלכה נראה מסימן תמח סעיף כט שפוסק שכל חמץ שהפקירוהו אסור בהנאה לאחר הפסח, הרי שפוסק כפי הפירוש הראשון בירושלמי, וגם בפסקי דינים להצ"צ פוסק להלכה למעשה (כפי שמביא בהערה 30) שהפקר מסוג כזה לגבי פסח הוא אסור רק מצד גזירת חכמים ושולל את דעת הרא"ם – להלכה למעשה. בסגנון אחר: בסעיף ג' הביא את הבנת אדה"ז (בקונטרס אחרון לסימן תמה) בגדרי הפקר, אולם בסעיף ד' הביא את פסק ההלכה של אדה"ז (בסימן תמח סכ"ט) והצ"צ למעשה בפועל למעשה.

ולפי כל מהלך זה ניתן להבין כמה סוגיות עמוקות בביטול חמץ, ויתבארו בעז"ה בגליון הבא.

אולם מה שעדיין צע"ג במהלך זה היא העובדה שאדה"ז לא רק סובר כהרא"ם אלא גם פסק לפי שיטתו בסימן תמה ס"ב, שגם כאשר הוציא את החמץ למקום הפקר בפועל ובפני ב' עדים בכל זאת אם חישב לזכות בו אינו הפקר, והרי זה רק לפי שיטת הרא"ם (כמו שנתבאר לעיל הערה 10), ונבקש מהקוראים להעיר ולהאיר בצע"ג זה.

החזיון

/ סיפורו של 'תמים'

פוקח"

יום ראשון י"ג טבת. שעת צהריים במשרד הישיבה.

אסיפת צוות.

משתתפים: ראש הישיבה ר' יודל, המשפיע ר' זלמן, המשפיע ר' זעליג, המשפיע שרוליק הילמן, הרב שלום בער פרידמן הר"מ לעיונא של שיעור א', דובי המדריך והמנהל הרוחני הרב ברנדר.

הנושא: מצב הלימוד בישיבה.

כמו בכל אסיפת-צוות את דברי הפתיחה נותנים למשפיע הוותיק והמבוגר ר' זלמן.

מבטיו, סבר פניו וקמטי מצחו מלמדים על מסה מרירית שהוא עומד להנחיל. כחכוך גרון, מבטים שחלקם מבטאים חוסר בטחון. הוא בורר את מילותיו בקפידה ופותח ישר בהצלפה:

"עולם הפוך ראיתי", לרגע הוא העיף הצצה בפני ר' יודל בסוג של הכנעה-וקבלת רשות, ומיד המשיך, "הרעבע זאל געזונט זיין סיפר פעם על ה'נשמות הטועות' אשר כל אחת מהן עוסקת בענין שאינו שלה [הערת מערכת החייל: כנראה הכוונה לשיחת י"ב תמוז תשט"ז]. נשמה שצריכה לעסוק בלימוד התורה עוסקת בביזנס וכן להיפך... נשמות אלו ירדו לעולם אך אינן מבצעות את תכלית שליחותן רחמנא ליצלן. זה בעצם מצב ישיבתנו. קיבלנו 'נשמות טועות'... כך אני שומע מר' דובער [כך מכנה המשפיע ר' זלמן את המדריך דובי]. הוא מספר לי שמה שקורה כאן בסדר עיונא זה שרעקלעך. בחורים טובים שאמורים להבין סוגיה, כמו שהרבי נשמתו עדן מבקש בקונטרס עץ החיים [הערת מערכת החייל: ראה שם פרקים כו ואילך], נרדמים בסדר כי בלילות הם יוצאים לפעולות של הפצה, ומי נשאר בסדרים? הבחורים הבינוניים שלומדים את הסוגיה אך לא כל כך בעיון הדרוש". ר' זלמן עצר את שטף דבריו, הביט שוב בפני ר' יודל והוסיף: "בשיעור כללי של ר' יודל שזה הרי שיעור עמוק מסוג כזה שגם בתומכי תמימים בווארשא אולי רק ר' יודל העביר היה אומר שיעורים כאלה, הרי שהבחורים האיכותיים לא מרוכזים..."

על פניו של ר' יודל ניכרה מבוכה קלה מהמחמאה. רק ר' זעליג נדרך. בתוכו הוא ידע כי אחרי מחמאה באה התקפה... וכמו תמיד-תמיד ר' זעליג נכנס לכל אותם מקומות מסובכים והעיר בחיוך-מודאג "המשפיע ר' זלמן מוריד בערכו של הראש ישיבה. ר' יהודה עבד לא ביסס את השיעור כללי על המאמרים של הפריערדיקער-רבי, ואצלנו הראש ישיבה מייסד השיעורים על שיחות ואפילו מאמרים".

אך ר' זלמן כבר לא שמע מאומה, הוא כבר היה 'בתוך' המשפטים הבאים שהכין לומר:

"במקום לדבר בהתוועדויות על ציור אמיתי של תמים שחי אתכפייא, זהירות ממחשבות זרות ושקוע ברצונם של רבותינו לשקוע בתורה, מדברים כאן על דברים מופשטים, מקיף שבמקיף... עם מה בחור ייצא מהישיבה? עם רמזים מתורת הקבלה שהוא לא מבין בכלל?..."

זרם מתוח הורגש באוויר. ר' זלמן מתייחס להתוועדות של ר' יודל בליל שישי! ובמילים כה חמורות? ר' זעליג העיף מבט חמור-סבר לעבר דובי המדריך וזה האחרון הוריד לרגע את עיניו במבוכה. ור' זלמן המשיך, אך כיון שניתנה רשות, כבר היו דיבורים מבהילים:

"כמדומה שמעתי כמה פעמים מר' יודל חיטריק שאפילו בקרב התמימים בליובאוויטש לא הצליחו להבין את העומק הנפלא בתורתו של דעם רבינ'ס טאטע - - - להסביר לתמימים את שורש ירידת אסתר לבית אחשוורוש על פי קבלה?!"

ר' יודל נבהל ור' זעליג החוויר. מוחו החל לחשוב במהירות איך להרגיע שהדברים לא יגיעו למילים קשות יותר, אך הוא כנראה לא הספיק והמשפיע הצעיר שרוליק הילמן לא יכל להתאפק והגיב בקנאות: "כמו שיש היום אנשים שאומרים שהשיחות 'גבוהות מידי' גם אז היו אנשים! בפתח דבר לקונטרס ח"י גיסן תנש"א הרבי מלך המשיח שליט"א כותב על אביו "כבוד קדושת"!"

שרוליק הילמן האדים, וקלט שהגזים. לפתוח את הפה מול ר' זלמן? אך את הנעשה אין להשיב. ושוב היה

זה ר' זעליג הדרוך לרגישויות הללו חש לנכון להוסיף בדרך ארץ: "ר' זלמן? הרי ר' מענדל היה מספר רבות על כל אותם תמימים שליבים בל עמם ויצא מהם מה שיצא. הם לא היו כלים לגילוי אור הזה של הכנה לדור השביעי כבר בדור החמישי..."

אולי גם ר' זלמן חש איפה שהוא בתוכיותו כי הגזים במשפטיו האחרונים, וסיים את דבריו במעין חפזון: "הנקודה - צריך להחדיר בתמימים מה זה להיות תמים, ולכל לראש כמו שהרעבע מבאר בשיחת 'גדיא יאי ואימרי יאי' שעיקר ענינו של תמים זה לימוד התורה [הערת מערכת החייל: שיחת אחש"פ תשל"ו נדפס בלקו"ש ח"ד בהוספות לט"ו אלול] וזה ההכנה ליו"ד שבט!"

בכל אותו זמן שר' זלמן דיבר, הביט ר' זעליג בקפידה לעבר דובי המדריך. הוא ידע שהוא האשם בכל ההתקפה הזו. ואכן כן. באותו יום שישי לאחר ההתוועדות פגש המדריך דובי את המשפיע ר' זלמן ביציאה מהמקוה וסיפר לו כי הוא עלה להעיר בבוקר את הבחורים שנותרו בפנימיה אחרי ההתוועדות וכשהגיע לחדרו של דוידי סגל וניסה להעירו הוא הגיב לו בלעג "ר' יודל אמר שבחודש טבת הגוף נהנה מן השמיכה... בחודש טבת לא מאיר שמש הוי"ה, קמים בשקיעה, אנחנו אסתר בבית אחשוורוש..." דובי הצליח להציג בפני ר' זלמן את הדברים באור מגוחך ור' זלמן נדרך "להשתמש בעניני קבלה כדי להצדיק פריקת עול? זה היה הסך-הכל מהפארברענגען?"

מה עושים?! הרהר ר' זעליג בעצבנות מפוחדת "אסור ששיבת הצוות תעצור בשלב זה". הוא הציץ לעבר מבטיו של ר' יודל וראה כי הוא מהורהר ועטוף במין שתיקה, על כן הוא ניסה לפתוח פתח חדש: "ר' זלמן דיבר על לימוד התורה, אז אולי לר' שלום בער פרידמן יש רעיון מה לעשות בנידון", ניסה ר' זעליג לבנות את המהלך הבא. ור' שלום בער פתח ישירות ואמר:

"בכל הישיבות בתקופה הזו עסוקים בלהט ב'מבצע תורה'. כאן בסניף עיבל לא שמעתי אף פעם את הדבר הזה, אני לא יודע מדוע. אך הרבי מלך המשיח אומר במפורש שכיום נוקטים בקו שמתוך שלא לשמה בא לשמה, הרמב"ם כותב את הסדר בזה החל מ'קליות ואגוזים' ועד ל'דינר זהב'. אצל התמימים ה'מבצע תורה' צריך להוביל ל'מבצע בית מלא ספרים' חלוקת פרסים תורניים, כך שה'לא לשמה' יהיה גם לשם מימוש עוד מבצע של הרבי מלך המשיח".

"ירוד ירדנו", הגיב המשפיע ר' זלמן. "מוסבר בחסידות שבפסוק 'ירוד ירדנו' יש שתי ירידות. ירידה אחת היא עצם הירידה והשניה שלא מבחינים שזה ירידה. ממתי היה בליבאוויטש מבצע לימוד לתמימים?! הרמב"ם כותב במפורש שזה רק לילדים חלשי הדעת! כל ענין התמימים הוא חיזוק ההתבוננות והדעת!".

משום מה המשפיע שרוליק הילמן החליט להגיב

שוב: "בדורנו הרבי מלך המשיח שליט"א כבר כבש את התחתון וממילא גם הפרסים מגלים עצמות". ר' זלמן הביט בו בקפידה תוך שמפנה מבטים לעבר דובי המדריך ור' זעליג. האווירה רק הסתבכה ודומה כי ר' זעליג וויתר. "יבוא בעל הכרם ויגדור כרמו..."

היה נדמה שהנוכחים קמים כבר לעזוב, אך אז נשמע קול מהוסס צרוד ודקיק במין חצאי אותיות פתיחה. ר' יודל נטל את רשות הדיבור. דממה השתררה.

"ר' שלום בער הזכיר כאן את עשרת המבצעים. הרי מתוך עשרה יש לתת חומש לצדקה, החומש הם שני המבצעים של לימוד התורה - מבצע תורה ומבצע בית מלא ספרים. אפשר אולי לומר ששני מבצעים אלו הם בבחינת אור וכלי - הספרים הם הכלים והלימוד הוא האור וחיבורם יחד זה הרי כ"ח ניסן תנש"א 'אורות דתוהו בכלים דתיקון'. אולי על ידי המבצע תורה שיהיה כאן שיחבר בין ב' המבצעים כמו שר' שלום בער הציג, נזכה כבר להתגלות משיח שיהיה 'אורות דתוהו' של ה'מבצע תורה' ב'כלים דתיקון' של 'מבצע בית מלא ספרים'".

מחשבה חלפה במוחו העצום של ר' זעליג "אולי בעצם המשפיע ר' זלמן צודק... יושבים באסיפת צוות על בחורים שלא רוצים ללמוד וראש הישיבה שקוע במתמטיקה קבלית-חסידיית?"

אך ר' יודל רק התלהט יותר:

"ר' שלום בער הזכיר את ענין 'מתוך שלא לשמה', אבל הרבי מלך המשיח שליט"א אומר בדבר מלכות שה'תוך' של ה'שלא לשמה' הוא 'לשמה'. חשבתי לעשות מבצע תורה מיוחד שייקרא בשם מיוחד 'מבצע תוך' - - -

דובי המדריך שבדרך כלל יודע לשוות מבט ממלכתי ודיפלומטי, לא הצליח להסתיר דוק של זלזול כשהוא מנסה לשלוח מבטים לעבר שאר אנשי הצוות. דומה היה כי ר' זעליג כמעט על סף 'יאוש'... אולם כל זאת לא שינה כלום אצל ר' יודל שרק המשיך להתלהב:

"בהתוועדות ביום חמישי דובר על האיגרת של ר' לויק מכ"ד טבת תרצ"ב ובה הזכיר פתגם מופלא ששמע מאביו רבי ברוך שניאור זלמן ששמע בעצמו מהרבי מהר"ש, והרי ענין זה הוא מסורת מיוחדת ששייכת רק לרבי מלך המשיח, שהרי את כל העצמות של הרבי מהר"ש קיבלנו דרך שלשלת רבותינו נשיאנו כולל הפתגם של 'לכתחילה אריבער', אך את הפתגם שנזכר במכתב הזה זו קבלה איש מפי איש מהרבי מהר"ש דרך סבו של הרעבע זאל גיזונט זיין".

מכל הצוות רק ר' שלום בער פרידמן והמשפיע שרוליק הילמן ישבו רכונים מהופנטים ור' יודל המשיך כשהוא מצטט כמעט מילה במילה:

"זכורני ששמעתי מאבא מארי ששמע מפי כ"ק אדמו"ר מהר"ש - כך הוא פותח את אימרתו - שה'שאגת אריה' למד את הש"ס שש מאות פעמים ואדמו"ר הזקן בגיל

שלושים סיים את הש"ס בפעם השש עשרה ויש מעלה של השש עשרה פעמים על השש מאות פעמים, ומתי זה היה שהאלטער רעבע למד את הפעם השש עשרה? לפני כתיבת הלכות פסח שהיו ההלכות הראשונות שכתב, כמו שהרבי שליט"א כותב בהגדה של פסח שלו" [הערת מערכת החייל: ראה גם 'רשימת ענינים וסיפורים כתובים בידי הר"ר ברוך שניאור ז"ל' (אוצר החסידים קה"ת תשס"א) ע' קיט-קכ ושם בהערה 596 נכתב שבני המחבר כתבו בהקדמה להלכות פסח, את העובדה שאדה"ז למד ט"ז פעמים את כל הש"ס עם הראשונים והאחרונים, ואת הפעם האחרונה עשה בעמידה יום ולילה].

ר' יודל כבר לא היה כאן. הוא החל לחזור בדיוקנות ובעמקות את הביאור הקבלי של רבי לוי יצחק על שייכות המספרים שש עשרה לשש מאות ובין זה לתוכן ענין הש"ס ובין זה לגיל שלשים בו היה אדה"ז ור' יודל המשיך:

"הרי יש כאן ענין פלאי ומופלא, המכתב נכתב לרבי מלך המשיח כשהרבי היה בשנת השלושים לכוח (תרס"ב - תרצ"ב) [הערת מערכת החייל: אבל ראה אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א חח"י ע' רפג] ונכתב בתוך השלושים יום לקבלת הנשיאות והרי זה קשור אלינו ביותר... לכן המבצע תורה יהיה על השאגת אריה ואדמו"ר הזקן ביחד... הלילה אשב על תוכנית המבצע תורה..."

עוד לפני שמשותפי האסיפה עיכלו את הדברים, נעמד ר' יודל ובלי אומר ודברים סיים את האסיפה

- - -

*

יום ראשון. חצות לילה.

בביתו הצנוע של ר' יודל דולקת רק נורה אחת מתוך השנדליר המוזנח המשתלשל מהתקרה. על השולחן עומדת נורת-זרוע "כמו בגן עדן העליון - חדרו הקדוש של הרבי מלך המשיח שליט"א". השולחן מלא בספרים ולידו ישובים עתה ראש הישיבה ר' יודל ותלמיד יקר שליח בישיבה - יחזקאל כהן. חאטשע בפי הרמ"ם, 'מאמע' בפי התמימים. אהוב, אוהב, גאון וכשרוני, מסור ונתון ופראיר לא קטן... חאטשע זה ידו, מוחו וליבו שווים בהבאת כל רעיונות ראש הישיבה לידי ביצוע מעשי. הם יושבים על המבצע והנחלתו ל'ראש של התמימים'.

כאשר חאטשע נכנס ביקשו ר' יודל להתיישב וללא אומר ודברים הגיש לו פיסת נייר "קח זאת ותהפוך זאת למבצע". בכתב יד קטנטן נכתב:

"מבצע תוך

תר-טז

אמת ואמת לאמיתתה

שאגת אריה ואדמו"ר הזקן"

"מה זה", התפלא חאטשע בקול פליאה. לרגע ר' יודל נפגע מהשאלה, אך הגיב במין חיוך-עייף "זה המבצע-תורה החדש שצריך לחבר לו 'ידיים ורגליים'..."

"תוך" זה ה"תוך" של השלא לשמה הוא לשמה, כביאורו הנפלא של הרעבע בפורים תשמ"ז. 'תר-טז' זה שש מאות הפעמים שהשאגת אריה למד את הש"ס מול השש-עשרה פעמים שלמד אדמו"ר הזקן, והמבצע יהיה לראות את האמת של השאגת אריה מול האמת לאמיתתה של אדמו"ר הזקן..."

לרגע חאצקל הרים את עיניו והתבונן בראש הישיבה מקרוב. "הוא באמת מידי מופשט... מבצע כזה צריך דובי המדריך לעשות... מי יבין זאת? שאגת אריה... 'תוך'... תר-טז... כיום בישיבה?..."

אך ר' יודל המשיך להסביר בהתלהבות נעורים את תוכנית המבצע. "הכנתי חוברת מיוחדת שאותה ילמדו עד יו"ד שבט, קטע לימודי משאגת אריה בעניני חמץ ולצידו דברי אדמו"ר הזקן בהלכות פסח המיישבים, חולקים או מבארים את חידושי של השאגת אריה" ותוך כדי דיבור הוא הראה לחאטשע את השאגת אריה שעל השולחן ובו היו דפי החוברת בכתב ידו.

לרגע ראש הישיבה יצא מהסלון וחאטשע פתח בסקרנות-מה את הספר. בכתב ילדוטי גדול נכתב בשער:

"בחזקת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

בידי מנחם מענדל - עיבל"

"זה... ספר השאגת אריה של... ממקה"... התרגש חאטשע.

הוא דפדף בספר וראה בשוליים הערות באותו כתב יד ילדוטי. כמה דפי מחברת ובהם סיכומים גם הם באותו כתב יד.

הוא לא שם לב כי ר' יודל עומד ומתבונן בו. חאטשע נבהל וסגר מיד את הספר, אך ר' יודל בסבר פנים רגועה פתח איתו שוב את השאגת אריה, הביט בדפים והחל לדבר:

"השאגת אריה הזה של בני... מנחם מענדל. הוא למד שאגת אריה ורצה בדרשת הבר-מצוה שלו להסביר את סימנים עז-פב בעניני פסח לפי אדמו"ר הזקן בהלכות פסח... אבל הוא... חשבתי שהמבצע הזה יהיה ל...". לרגע הוא אמר 'לזכותו', אך תיקן מיד ואמר 'עבורו'. "תכתוב 'עבור מנחם מענדל בן יהודה לייב'..."

חאטשע הביט בפני ראש הישיבה ומחשבה מהירה ניסתה לחדור לתוכו "אז בעצם לייבוש קופרמן צודק... הדמות של ממקה לא מפסיקה להתפתח בחיי הראש-ישיבה... הוא כנראה באמת היה מיוחד הממקה הזה... בגיל 12 לכתוב חידושים בשאגת אריה..."

ראש הישיבה כאילו קרא את מחשבותיו, הוא ניגש לשידה, הוציא מתוכה אלבום תמונות, שלף מתוכה תמונה והראה אותה לחאטשע... "זו תמונה שצילם חייל בערב ראש השנה האחד..." הוא רצה לומר 'האחרון', אך השתק.

דמות ילדותית עם סבר פנים רציני ניבטה מהתמונה, עינים חומות בורקות, שיער שחור, עם כיפה 'יחי אדוננו' ענקית עומד בדוכן תפילין עם חיילים...

חאטשע לא רצה להביט בפני ראש הישיבה, הוא ידע שדמעות בעיניו. הוא ידע זאת כי גם בעיניו היו דמעות.

ממקה - - -

נער צעיר אחד שנחטף למעלה בצורה טראגית לפני בר-מצוה, ממשיך להלהיט ישיבה שלמה... זה ה'דביר נגבי' של ראש הישיבה

- - -

חאטשע יצא מביתו של ראש הישיבה מבולבל.

הוא כינס מיד את השלוחים והוגי הדעות, והחלו לנסות לעבד את המבצע. בדרך כלל במבצעי-תורה דובי המדריך היה המפקד, אך הפעם דובי קבע בפסקנות:

"זה ממש לא ילך. זה היה יכול להתאים אם היו זורקים מהישיבה כאן כמה בחורים שבגללם הרישום השנה היה כמו שהיה, השנה מבצע תורה צריך להתמקד בסדר גירסא וקימה בבוקר ולא יותר". וכשהוא

מהרהר בחצי כעס הוא לא הצליח להתאפק "אתם רוצים לומר לי שאתם רואים את אלכס לנסקי לומד שאגת אריה עם דוידי סגל ומולי דוידסון? והם עוד הטובים של הישיבה..." לרגע הוא השתק והמשיך להצליף בכעס "אפילו דביר נגבי לא יודע איך פותחים שאגת אריה" - - -

באותו רגע שחאטשע שמע את צליל הזלזול בדביר נגבי, דמותו של ממקה חלפה מול עיניו והוא קבע בפסקנות: "המבצע הזה יוצא לדרך כבר מחר! מי שיעזור יעזור".

כל הלילה ישבו במשרד את"ה, חאטשע עם קבוצת הוגים וחשבו על המבצע. איך מתרגמים זאת לכל סוגי הבחורים, מה יהיו הכרזות שילוו את המבצע וכיצד יקבלו את הנקודות בפרסים.

בשש בבוקר כבר נתלתה כרזת ענק בזאל: מתחת לתמונה ענקית של אריה שואג על רקע מבנה הישיבה נכתב: "שאגת אריה מזעזעת את עיבל. מבצע 'תוך-תר-טז'. פרטים בהמשך".

את העמודים בזאל כיסו משפטים קצרים ממוחם המבריק של קבוצת ההוגים: "תו"ך - תורה וכסף", "תו"ך - תוכו כברו", "תו"ך - תורת כסף"... על אחד העמודים נתלתה תמונתו של דוידי סגל ומתחתיה נכתב "ואריה אם ישאג רק דוידי סגל לא יירא"... בכרזה נוספת נראה דביר נגבי צועד ליד אריה אימתני כשהוא מחזיק בידו דגל 'משיח' עם שני ספרים...

בשש ורבע ראש הישיבה ירד למקוה ובדרכו נכנס לרגע לזאל, פניו האירו כאשר ראה כבר את הכרזות. הוא חלף לרגע על הכרזה על 'דוידי סגל', התבונן, הוציא עט מכיסו מחק את המילה "רק" וכתב "גם" ומחק את המילה "לא" - "ואריה אם ישאג גם דוידי סגל יירא"...

בשבע וחצי כבר כל הזאל היה כמרקחה. התגובות לא בוששו לבוא. לייבוש קופרמן עם יענקי הניג ישבו בצד וגיחכו בכאב "עד איפה אפשר לרדת בכרזות הללו?... הפכנו באמת לישיבה רדודה ומבולבלת... מה עוד עומד להיות כאן בישיבה..."

מולי דוידסון הגיב בקריאות התפעלות ילדותיות:

It's amazing, wow, it's actually 'Savannah

[זה מדהים, וואו, זה לגמרי סוואנה],

יוסי זר וחבורתו כבר הודיעו כי כנראה כל הכרזות הללו הם פרסומת לטיול שנתי.

איש לא ידע כי זה כבר חמש עשרה שעות שר' יודל יושב בביתו ללא שינה ועורך את חוברת הלימוד למבצע הזה.

בצהריים החוברת בכתב ידו של ר' יודל הגיע למשרד את"ה וכל הצוות נרתם להפקתה. חאטשע כהן התבונן בהתנסחויות הדייקניות של ר' יודל בכל פרט ופרט.

למחרת בבוקר כבר הוצג המבצע בדמות כרזת ענק שנתלתה בזאל ובה מעשי ידי אחד התמימים איור של אדמו"ר הזקן עומד ליד נהר הדניסטר ולומד את

לענין כפי שמופיע בשלחן ערוך אדמו"ר הזקן.

"אתה קולט איזה גילוי עצום זה?" רעד מאושר רועי יצחקוב. "הרי לא נעשה כדבר הזה. לסכם את כל הסימנים בשאגת אריה על חמץ ולהפכם לחטיבה אחת ולהביא את דעתו של אדמו"ר הזקן בכל אחד מהדברים האלו?".

יענקי הניג לא איכזב והוסיף באמונה פולנית הנלווה בציניות גליצינית סמויה: "אז בעצם כיום ר' יודל הגיע לדרגה של חיבור תר עם טז?..."

אולם התגובות של דובי המדריך, לייבוש קופרמן ואפילו המנהל הרוחני היו אחרות לגמרי:

"הייתי הבוקר אצל ר' זלמן", סיפר דובי המדריך בכעס-רכילות למנהל רוחני הרב ברנדר, "ר' זלמן אמר לי שמתרחש כאן בדיוק מה שהיה בתומכי תמימים סניף הארדיטש. הרבי רש"ב פתח את הסניף הזה לבחורים שצריכים שמירה מעולה, ושלח לשם את המשפיע ר' זלמן הבלין שידריכם, אך ר' זלמן הבלין במקום זאת היה יושב ומדבר איתם גבוהה-גבוהה ואז הרבי רש"ב כתב לו פתק חריף מאד "נתעלית במעלות האצילות ואין אתה משגיח בתחתונים" [הערת מערכת החייל: ראה אג"ק אדמו"ר מוהרש"ב ח"ב ע' תקצג בפיתקא לרש"ז הבלין "לידידי ר"ז משגיח שי". נתעלת במעלת העליונים והאצילים (צו פארבריינגען וכה"ג) ואין אתה משגיח בתחתונים. מאת הווסדה הארדיטש [סניף של תו"ת] היתה הכוונה לאותן הדורשים השגחה והתעסקות פרטי" עיי"ש] אם נמשיך כך עוד כמה חדשים הישיבה לפני סגירה" - - -

ר' יודל. איש בודד ומופשט מכל וכל שמתמודד מול עולם חומרי ומציאותי שרואה את התמימים במשקפי משרד החינוך, נערי גיל ההתבגרות הזקוקים לשמירה נפשית, רגשית וחומרית. אך הוא לעומתם לוקח את התמימים לדרך מרוממת, אי שם להקמת תומכי תמימים בשנת נזר"ת. הוא עושה זאת בסגנון התוועדותיו, בשיעורים כלליים ועכשיו במבצעי התורה המופשטים שלו.

מכל התמימים כיום בסניף עיבל יש לו בסך הכל ארבעה-חמשה שדבקים בו. רועי יצחקוב המרובע דבק בגאונות העילוית שלו, יענקי הניג רואה בו דמות של 'צדיק' וגאון מפוזר, אלכס לנסקי עשה אותו המשפיע שלו, חאטשע השליח מעריץ שרוף ועושה דברו ו... דביר נגבי קשור אליו בעצם. בלי טעם ודעת. כלל.

ובצוות הותיק הוא בודד ממש. מלבד המשפיע הצעיר שרוליק הילמן שהחל לעמוד על סודו ור' שלום בער פרידמן הר"מ לעיונא של שיעור א'.

עכשיו הם כולם בסדר עיונא.

ר' יודל הגיע בעצמו לסדר, כדי לארגן את החברותות

הש"ס בלילה לאור הלבנה, ולידו תמונה משוערת של השאגת אריה לומד בגלותו בבית כנסת ישן את הש"ס בפעם השש-מאות. האזור נעשה לפי הדרכה מפורטת של חאטשע כפי התיאור שהקריא לו ר' יודל מהקדמת בני המחבר בשלחן ערוך [הערת מערכת החייל: ושם "ואחר רוב שנים שהוסיף פליאות חכמה על חכמתו בעמקות ובקיאות, כמו בהיותו בן שלשים שנה שחזר על כל התלמוד עם כל הראשונים והאחרונים טז פעמים, כאשר שמענו מפה קדוש שבהיותו בק"ק מאהליב שאצל נהר דניסטור חזר על כל התלמוד פעם הט"ז בעמידה לילה ויום, לא פסק פומיה מגירסא כאשר עיני הכל ראו"].

יום שלישי. סדר עיונא. עיבל

על שולחנות הזאל פזורה חוברת המבצע - תורה החדש:

"ליקוטי סוגיות מתוך 'שאגת אריה' - ליקוטי פסקים מילתא בטעמא מתוך שלחן ערוך רבינו"

"הן נודע בשערים, כל חד לפום מה דמשער בליבו ובתבונות מוחו, חביבותיהו דרבותינו נשיאנו הקדושים לספר שאגת אריה, אשר למד תורה מתוך הדחק והלך גלות אחר גלות, וזכינו בדור השביעי לאימרה עתיקת יומין מכ"ק אדמו"ר מהר"ש שהגיעה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מאביו כ"ק הרה"ג הרה"ק וכו' רבי לוי יצחק המחברת בין השאגת אריה לאדמו"ר הזקן ודווקא בשייכות לסוגיות של פסח".

כך בניסוח תורני-חסידי עתיק בחר ר' יודל לפתוח את חוברת המבצע החדש.

התגובות היו מן הקצה אל הקצה.

יענקי הניג ורועי יצחקוב כמעט עשו 'הקפות' מרוב שמחה עם החוברת החדשה. הם ישבו יחדיו בפינת הזאל קראו ודייקו בכל מילה בפתח דבר ובמפתח הנושאים:

"סימנים עז-פב:

דיונים בגדרו של חמץ שקיבל עליו אחריות (סוגיה דף הב, ו, א): בחמץ כזה לא מהני ביטול כלל, האם ביטול הוא מצד מצות תשביתו או הפקר (סימן עז); באם לא יבער עד לאחר שש שעות, האם יוכל לעשות לו מחיצה לאחר זמן איסורו. דיון בגדר מצוות תשביתו הניתק ללאו של בל יראה (סימן עח); ואם כן, האם יקנסו אותו על איסור אכילתו לאחר חג הפסח? (סימן עט); כל זאת לדעת הר"י שהמשהה חמץ על מנת לבערו אינו עובר עליו, אבל לדעת הרמב"ם מה יהיה דינו? (סימן פ); קושיות חזקות על דעת ר"י וביאור ענין לאו הניתק לעשה (סימן פא); באם לאו בל יראה הוא ניתק לעשה האם נשים חייבות בעשה דתשביתו מכיוון שהוא 'הזמן גרמא' (סימן פב).

ליד כל סימן בשאגת אריה סימן ר' יודל את המקורות

שניים", תירץ את עצמו דובי ונרגע.

אולם דומה כי רק שני תלמידים לא מצאו את עצמם. דביר נגבי ו... לייבוש קופרמן!... כל אחד מסיבה אחרת.

אצל לייבוש מאז ומתמיד עיונא לא היה הצד החזק. הוא ניסה להסוות זאת בלימוד הספקים, אך כאן בשאגת אריה כל הלימוד הוא לעיין. הוא רפרף על החוברת וניסה איכשהו להשתלב עם האליטות בישיבה - יענקי הניג ומענדי משרקי. הדבר היחיד שהוא ידע על השאגת אריה זה ויכוח באחת ההתוועדויות בשיכון בין אבא לאחד המגידי שיעורים שציטט בפניו יחידות שבה הרבי מלך המשיח שליט"א מתבטא כי תמים שלא יודע 'שאגת אריה' הוא מחלל את שם הבעל שם טוב, הרב המגיד, אדמו"ר הזקן, עד הרבי השווער! אבא אמר אז כי שמע כמה פעמים ממביני ענין כי וודאי לא זו היתה לשונו של הרבי שליט"א, אלא מילים שהכניס השומע כהסבר על דברי

הרבי "ובכלל אותו שומע לא התייחד בהתקשרות, כך שלהכניס מילים בשם הרבי לא היתה אצלו עבירה כה גדולה, אך ברור שצריך יד ושם בשאגת אריה, גם ברוסיה היו מכינים עם הילדים פלפול בר מצוה משאגת אריה. כך ראיתי אצל כמה מיוצאי ברינואה..."

בצד הזאל יושב לו דביר, חוברת השאגת אריה פתוחה בעמוד הראשון והוא מתקשה. מאד. הוא רגיל לבצע הוראות, אך "הפעם זה שונה", הסביר לו חאטשע, "הראש ישיבה רוצה שאתה תחשוב כבר לבד, תעקוב אחרי המקורות שלו קטע אחרי קטע ותבין את הפאזל הזה". דביר נזכר כי הוא קרא בספר 'שהרבי יחיך' כי הרבי מלך המשיח שליט"א אמר לראובן דונין שגמרא צריך ללמוד אפילו מאה פעמים ולא להתבייש לשאול עד שמבינים. עכשיו הוא מנסה. מאד. אך לא מצליח. הוא הביט בתמונתו של הרבי מלך המשיח שליט"א והרהר "שהמלך ישלח לי תחמושת. אני לבד בחזית. אני לא מסתדר לבד..."

הוא לא שם לב כי לידו עומד מישוה ומביט בחוברת, כאשר הסתובב הוא פלט בקריאת הפתעה: "מה... איך אתה כאן?... זה אמיתי?...".

זה היה ישראל נח איידעלמאן! מאז ראש-השנה בברלין הוא לא שמע ולא ראה אותו, והנה הוא כאן בעיבל!

רק עכשיו הוא שם לב למבטים בכל הזאל שהופנו לעבר ישראל נח שפלש לסניף תומכי תמימים של אחת היחידות הקרביות...

לרגע ישראל נח ברר את מילותיו, אך התגבר ואמר:

למבצע ואיתו חאטשע השליח. יוסי זר וחבורתו ישבו יחד ובמין כובד ראש סקרני עיינו בחוברת. "למה הוא קרא לספר שלו בשם כזה מפחיד על מי הוא שואג הבנאדם הזה" תמה יוסי זר בציניות-סקרנית בפני רועי יצחקוב. "אומרים כי השאגת אריה ביקש להחזיר את שיטת הלימוד לעיון אך ורק בסוגיות הש"ס עצמם ורק אחר כך בראשונים, אך לא להסתמך ולבנות על האחרונים בלבד. הוא לא סבל שהאחרונים לא מעיינים ומדייקים בכל מילה בש"ס עצמו ובעקבות זאת מחדשים מגדלים פורחים באוויר, לכן הוא בעצם 'שאג' על שיטת הלימוד הפולנית הישנה" אייזנבך ישב והקשיב וניסה להגיב "אז עכשיו ראש הישיבה מביא את אדה"ז שישאג על האריה השואג?" לרגע רועי יצחקוב התכעס על נימת הזלזול, אך מיד סבר והגיב "אולי אתה אומר כאן ווארט נפלא. בעצם אדמו"ר הזקן לוקח את כל אותו עומק ודיוק של השאגת אריה, אך ביחד עם המגן אברהם והחק יעקב והפרי חדש ומשלב ביניהם וזה החידוש להוריד את האריה לתוך כל דברי הפוסקים האחרונים..."

בצד אחר ישובים אלכם לנסקי עם מולי דייודסון וביחד פותחים כל מראה מקום שהשאגת אריה מפנה אליו ולומדים אותו מהמקור. עכשיו הם לומדים את מחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש (פרק תמיד נשחט דף סג) האם השוחט את הפסח על החמץ חייב דווקא כאשר החמץ עמו או לא. הם שמים לב כי בשוליים נכתב הערה בכתב יד "אולם יעויין בלקוטי שיחות חלק ח' בהעלותך" [הערת מערכת החייל: אולי הכוונה ללקו"ש ח"ח ע' 63 על הנמצא בעזרה וחמצו רחוק ממנו]. בארון הספרים נותרו רק הלקוטי שיחות באידיש ומולי הקריא לאלכם את השיחה באידיש ותרגם אותה לעברית.

על שולחנם של רועי יצחקוב ויענקי הניג ישובים ארבעה בחורים משיעור ג' כשהם לומדים ביחד את הסימן הראשון בשאגת אריה. רועי כבר מדייק בקונטרס אחרון בגדר לאו הניתק לעשה של חמץ [הערת מערכת החייל: יעויין סימן תמו ס"ק ב'] ומוכיח כי אדה"ז במפורש חולק על השאגת אריה בהגדרת המצות עשה של תשבתו מול הלאו של בל יראה.

כאשר דובי המדריך נכנס לזאל הוא היה בטוח כי ישרור בו תוהו ובוהו, אך ברגע הראשון הוא כבר קלט את המהפכה. זאל כזה מלא בסדר עיונא כבר לא נראה הרבה זמן... ומי המשגיח? ר' יודל המתעלה במעלות העליונים!...

"נו טוב... ברור שתמיד יום ראשון של מבצע יש התלהבות. זה לא יחזיק מעמד יותר מסדר אחד או

"מאז תשרי אני חושב עליך... התייעצתי עם ה'עשה לך רב' והוא אמר שאולי אסע לכמה ימים לעיבל. ה'עשה לך רב' שלי מאד מחזיק מר' יודל ואמר שכדאי שאשמע את השיעורים כלליים שלו... מה לומדים עכשיו?..."

דביר התרגש. "המלך שמע את בקשתי ושלח לי תחמושת..."

מאותו רגע דביר צלל במים עמוקים. ישראל נח אף הוא לא היה עילוי בנגלה, הוא היה תלמיד בינוני שמתייגע על תלמודו, אולם חוברת המבצע-תורה על השאגת אריה אתגרה אותו. הוא סיפר לדביר כי הרבי רוצה שתמימים ילמדו שאגת אריה. לפי הנוסח שלו ההסבר של הרבי מלך המשיח שליט"א היה "כי כאשר יפגשו בחורים משיבות אחרות יהיה איך להתחיל איתם שיחה בנגלה ומוזה לעבור לחסידות".

עד סיום סדר-עיונא הם הספיקו כמעט את רוב סימן עז הפותח את החוברת, כאשר דביר חש שהוא מבין. בסיום הסדר נעמד דביר ליד האזור של המבצע בו נראה אדמו"ר הזקן עומד ליד נהר הדינסטר ולומד לאור הירח. הוא הביט והתבונן בקלסתר פניו של אדמו"ר הזקן כשהוא שוב ושוב קורא את הכיתוב "חזר על כל התלמוד פעם הט"ז בעמידה לילה ויום"..." משהו בתוכו זע. "ללמוד בעמידה לילה ויום"...

יום חמישי. צהריים. מתכוננים לשיעור כללי. הזאל מלא. ר' יודל מתמהמה.

רועי יצחקוב העביר מפה לאוזן כי שמע מר' יודל שבשיעור הראשון ייתן את הנקודה המחברת בין כל סימני השאגת-אריה ונקודת חידושו ועל זה יתבססו השיעורים הבאים. אפילו דביר נגבי התרגש וחיכה ביחד עם החברותא החדשה: ישראל נח איידעלמאן.

לייבוש קופרמן הביט סביבו והגיב בסיפוק ליענקי הניג: "אה, יש 'מצב'... המבצע עולה על הפסים... אולי זה יעזור לרישום שנה הבאה". אולם הפעם יענקי הניג לא זרם: "אצלך לייבוש מבצע 'תוך' זה שה'תוך' של ה'לשמה' הוא 'שלא לשמה'... פסיכולוג יישאר פסיכולוג. תחזור לאמא-פסיכולוגית הביתה שתסביר לך שגם ה'שאגת אריה' קשור לממקה..."

ר' יודל התיישב במקומו כאשר ספר השאגת אריה של ממקה איתו... שקט שרר בזאל. היה נדמה כי ר' יודל בורר איך בעצם להתחיל. כולם היו קשובים. רועי יצחקוב סבר שהוא יודע על מה יהיה הנושא: "כנראה 'קיבל עליו אחריות' בסימנים הראשונים כיצד השאגת אריה מנסח זאת וכיצד אדמו"ר הזקן מסביר את גדרו", אך ר' יודל הפתיע, אפילו את ישראל נח איידעלמאן:

"אחד הענינים היסודיים בהדרן על הרמב"ם תשל"ה היא הנקודה שגם במצוות עשה יש בהם חיוב ושלילה... היינו שגם בפעולה חיובית יש מטרה של 'שלילה' [הערת מערכת החייל: יעוין שם סעיף ז'], לאידך בשיחת שיחת יתרו תנש"א ביאר בארוכה ובעומק כי גם בלא תעשה יש ענין של 'חיוב'".

לרגע הוא שתק, הביט בפני לייבוש קופרמן ואמר כאילו רק עברו בנימת מגלה-סוד "שמעתי מאריק ששיחה זו הוגהה ריבוי פעמים הלך ושוב עד הבוקר מממש". לרגע לייבוש התרגש "אז ר' יודל כן מכיר אותי ואת תחומי התעניינותי..."

רועי יצחקוב עצר את עטו בפה פעור וניסה לחשוב איך זה קשור, אך ר' יודל המשיך:

"למעשה אחד החידושים היסודיים של השאגת אריה בסימנים הראשונים שמהם מסתעפים למעלה ממאה נפק"מ הנלמדות מכמאה סוגיות בש"ס, הוא דיון שחוזר על עצמו שוב ושוב באיזה דרך הלאו של בל יראה קשור למצות עשה של תשכית. השאגת אריה מחלק את הראשונים לכמה שיטות בענין ובראשם דעת ר"י בתוספות שלדבריו העיקר הוא ה'תשכית', והלאו כל כולו הוא 'ניתק' כדי להזהיר על העשה, ומולו דעת הרמב"ם שלא סבירא ליה בכלל סוגיית הש"ס בדף צה על 'לאו הניתק לעשה' ובין לבין יש כמה שיטות בראשונים לאור סוגיות הש"ס".

ר' יודל החל לסכם אחד לאחד כעשרה נפק"מ כאשר לכל אחד מהם הביא את מקורה. לאחר העיון בהם החל ר' יודל להראות מהי דעת אדמו"ר הזקן בכל אחד מהם, ולפי זה החל להוכיח כיצד אדה"ז חולק על יסודו של השאגת אריה.

"למעשה היסוד של ההדרן תשל"ה נותן הבנה חדשה בגדר 'לאו הניתק לעשה' שישנו בחמץ. אין מדובר כאן כלל על שני ענינים שהראשונים מתפלפלים מי מהם עיקר, אלא להיפך מדובר כאן בסוג של ציווי כזה שמתבטא, כלשון ההדרן, בחיוב ושלילה שנאמרו ב'דיבור אחד', כמבואר ביתרו תנש"א. בעצם הווארט הזה נמצא בחידושי ר' חיים על הרמב"ם שמגדיר את העשה של 'תשכית' 'איסור עשה', אלא שגם דבריו יובנו רק על היסוד שבהדרן תשל"ה וזה לשון הזהב של אדה"ז בקונטרס אחרון..."

יענקי הניג, רועי יצחקוב, ישראל נח איידעלמאן, לייבוש קופרמן ו... דביר נגבי ישבו וכתבו כל מילה. במשך שעה וחצי ר' יודל לא הפסיק לבנות מערכה שלמה בנויה לתלפיות, כל כולה מבוססת בגדר לאו הניתק לעשה איך מבאר זאת השאגת אריה, ומה

שמשמע מלשון הזהב של אדמו"ר הזקן וכל זאת לאור הדרן תשל"ה.

איש לא שם לב כי בקצה השולחנות יושב לו עם החוברת ומקשיב לכל מילה:

המשפיע ר' זעליג - - -

דומה כי זה השיעור כללי הראשון מאז היווסדה של הישיבה שר' זעליג נכח בו והקשיב למהלכים.

עולם שלם של מחשבות העביר ר' זעליג במוחו תוך כדי האזנה לדברים. הוא הרהר באחד הווארטים הידועים שלו על המאמר "אפילו ספר תורה שבהיכל תלוי במזל". בארון הקודש בבית כנסת יש כמה סוגי ספרי תורה. לפי מה מחליט הגבאי איזה ספר תורה להוציא? לפי יראת השמים של הסופר? ממש לא. בסך הכל לפי יופי מעיל הספר-תורה, או לפי התורם הנמצא בבית הכנסת...

הוא שב והקשיב להתלהבות העמוקה של ר' יודל, הביט בעיניהם הבורקות של התמימים שסביבו והרהר בעצב "תורה מונחת בקרן זוית. אפילו... המשפיע ר' זלמן לא מבין מה קורה כאן"...

*

יום שישי עם דמדומי חמה. בית הרפואה תל השומר. דביר נגבי רץ מתנשף בכביש בכדי להגיע לפני השקיעה.

סבא שוב מאושפז במצב מסוכן. דביר יצא מהישיבה בצהריים עם 500 שיחות הגאולה ו- 1000 כרטיסי משיח ושבע מצוות. "להפציץ את תל השומר"...

לבנין המרכזי - טיפול נמרץ הוא הגיע שלש דקות לפני השקיעה בכדי להספיק להניח לסבא תפילין. בלי הכנה מראש הוא החל לנסות להעירו "סבא סבא, זה דביר... תקום סבא... יש שתי דקות להניח תפילין, איחרתי..."

"אדוני, הוא כבר כמה ימים לא מגיב... תעזוב אותו", אמרה האחות, אך דביר לא הרפה "סבא... אתה איתי?... אני יניח לך תפילין תענה אמן על הברכה... סבא... יש רק דקה אחת..." "יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד".

סבא פקח עין ולחץ קלות על ידו של דביר. "דבירוש... דבירוש שלי... אדוננו... המשיח..."

במהירות גלגל דביר את רצועות ה'של יד', הניח על הראש, אמר 'שמע ישראל' והסיר את הרצועות. סבא פקח שוב את עיניו, הביט בדביר במבט בהיר וניסה לדבר. דביר גחן לעברו:

"דבירוש אתה ילד טוב... אבל היית כן צריך ללכת לצבא... עם חגי..." - - -

דביר נדהם. סבא בטיפול נמרץ כבר שלשה ימים וכשהוא פוקח את העיניים הדבר היחיד שהוא אומר

זה 'צבא'. "בעצם משהו חינך אותו... גם אנחנו צריכים לחנך... זה חינוך! לא לעזוב את הנקודה לרגע אחד... שכל יהודי ידע שהרבי מלך המשיח חי וקיים בגוף גשמי..." דביר השאיר את סבא לאחר שנרדם ויצא עם התחמושת. "לרסס את תל השומר במשיח"...

חצות ליל שבת חורפי.

בית הכנסת בבנין המרכזי בתל השומר מואר. דביר חזר רק עכשיו מסיבוב באימפריית תל-השומר כאשר בידו נותרו עלונים בודדים. הוא הגיע לעשות קידוש בהכנסת האורחים שבבית הכנסת. שנים ישבו שם. אברך ליטאי עם פיאות פזורות יושב עם סטענדער ומעיין בספר ואברך חסידי עם שטריימל אומר תהלים ברגש.

דביר חיפש יין והאברך החסידי סייע בידו בהערכה סמויה כאשר שמע שעד עכשיו הוא הסתובב בין המחלקות. "אשריכם חסידי חב"ד, אשריכם..."

באחד בלילה הוא התיישב וחיפש רמב"ם... יש לו ארבעה ימי רמב"ם חסרים והוא תכנן להירדם מוקדם ליד סבא.

ספרי הרמב"ם עמדו צמוד למקום מושבו של האברך הליטאי. דביר הוציא ספר 'הפלאה', פתח הלכות נדרים, נעמד ליד הסטענדער והחל לומר את הפרקים בעייפות.

האברך הליטאי הביט בו ולא הצליח להתאפק, הוא פנה לאברך החסידי ואמר בלעג:

"תראה איזה עולם הפוך - רמב"ם הלכות נדרים הם קוראים כל יום שלש פרקים בלי להבין, אך את שיעור היומי בספר התניא שלהם הם אומרים כל יום רק שלש שורות... זה פשוט ביזוי הרמב"ם נורא..."

דביר לרגע נבהל, הוא בעצם לא הכיר מקרוב את המושג 'מתנגדים' וזו לו הפעם הראשונה לסוג תגובה כזה. הוא עצר את עצמו והרהר "אני חייל. אין מה להגיב כרגע ובכלל היום אין מתנגדים", והמשיך ללמוד.

אולם האברך החסידי התפוצץ מכעס "תתבייש לך בעל גאוה'ניק שכמותך, ואתה חושב שאתם והראשי ישיבות שלכם כן מבינים את האייליקע רמב"ם? כתוב מהבעל-שם הקדוש שהרמב"ם היה בעל רוח הקודש וכל דבריו סודות נסתרים!".

האברך הליטאי הביט באברך החסידי כבזז ופלט "תמשיך לומר תהלים... תהלים זה לא לימוד אפשר לומר בלי להבין אבל רמב"ם הלכות נדרים?... מה הם עושים בישיבות שלהם?... קוראים רמב"ם ומדביקים שלטים במקומות של פריצות?...".

האברך החסידי כבר לא התאפק הוא התקרב לאברך הליטאי ואמר "כל התורה שלכם הולכת לסטרא אחרא... תגיד תהלים על החולים כאן במקום להתנפח

מגאווה..."

לכמה דקות בית הכנסת נרגע ודביר המשיך לומר רמב"ם. אך האברך הליטאי שוב לא התאפק. הוא פנה לדביר קצת יותר בנימוס ואמר "אולי מקודם דיברתי לא יפה, אך אני סתם מתעניין, אני לומד עכשיו שאגת אריה, אצלכם בישיבות יודעים בכלל מה זה שאגת אריה?" - - -

"שאגת אריה!" נדלק דביר. "איזה השגחה פרטית... הרי ישראל נח אמר שהמלך הורה ללמוד שאגת אריה כדי שיהיה כיצד ועם מה לשוחח עם אנשים בלימוד!" לרגע הוא הציץ לראות היכן אותו אברך לומד - "סימן עז!"

בתוכו של דביר פרצה מלחמה. את הסימן הזה בשאגת אריה הוא יודע היטב, הוא וישראל נח חרשו על כך, ואף ר' יודל התייחס לכך בשיעור, אבל... אצל ראובן דונין התופעה הזו 'להראות שאני יודע' היא הדבר הכי בזוי בעולם... אבל... אולי זה קשור לחודש טבת שאסתר נכנסת לבית אחשוורוש?... אולי כן צריך להראות לו כיצד השש עשרה פעמים שאדמו"ר הזקן למד הם יותר מהשש מאות פעמים של השאגת אריה?...

בעצם דביר מעולם לא 'דיבר בלימוד' עם משהו... תמיד זה היה רק מפני הציווי בהקהלת קהילות... שתיקה מוזרה היתה בבית הכנסת.

הוא הביט בפני האברך הליטאי, הביט לרגע בספר, מולו עמד האברך החסידי והביט בו במין מבט תחנונים כאומר "תעשה טובה תנצח אותו כבר..."... במין תנועה עצבנית הוא הכניס לרגע ידו לכיס החליפה ומצא שם את פתק המבצע "מבצע תוך..." ה'תוך' של ה'שלא לשמה' הוא ה'לשמה'... מנצחים את הרגעים האחרונים של הגלות במלחמתה של תורה"...

שתיקה... דביר החל לדבר כשהוא בורר את המילים. נגלה, חסידות ומשיח הכל נאמר בעירבול אחד:

"ענין של חמץ זה ישות... על ידי ביטול מבטלים את הישות... יש ביטול מתורת הפקר, יש ביטול מתורת ביטול בלב... השאגת אריה כאן חוקר האם ניתן לבטל מתורת הפקר גם סוג של חמץ שכל הקשר של האדם איתו הוא רק מצד זה שאם הוא יאבד יתחייב לשלמו, זה דין 'גורם לממון', אבל כשהממון בעין הרי רבי שמעון פוסק ש'לאו כממון דמי', מחדש השאגת אריה שבכזה סוג חמץ ביטול מתורת הפקר לא יועיל כלל... הרבי מלך המשיח שליט"א כבר הסביר את הענין בעומק וביאר את גדר ההפקר... ואדמו"ר הזקן בשלחן ערוך... זה קשור למשיח שצריך עבודה של ביטול מתורת הפקר להפקיר את עצמנו למטרה אחת ויחידה".

האברך החסידי כמעט פרץ בריקוד! "איי אייי איי... אתם הליטוואקס צוחקים על החבדצ'קערס... ותראה... תראה... הוא יודע גם מה שאתה לא יודע... הכל בזכות

הצדיק... הכל. יחי אדוננו מורינו ורבינו מלך המשיח..."

לרגע האברך הליטאי חש מבוכה. אך מיד התעשת. "כולי עלמא מודי שהליובאוויטשער היה גאון עולם... גם הבעל התניא היה גאון עולם... זה לית מאן דפליג... השאלה זה בהשקפה... לתת לבחורים להסתובב ברחובות על חשבון לימוד התיירה. בחורצ'יק כמוך במקום להסתובב כאן במחלקות צריך לשבת ולסיים את השאגת אריה..."

דביר לא היה רגיל לויכוחי-סרק, והשיב ברפרוף:

"חייל עושה מה שהמלך מבקש... המלך מבקש ללמוד שאגת אריה לומדים, המלך מבקש לחלק חומר על משיח במחלקות הולכים, המלך מבקש לומר שלש פרקים אומרים".

האברך החסידי התאכזב, הוא היה בטוח שהאברך הליטוואק לא ישתכנע מהתשובה הזאת, אך האברך הליטאי נדלק. "המשפט הזה הוא עמוק... עמוק ונורא. 'המלך מבקש אז הולכים'... שמעתי בשם ר' מאיר חדש שהיה המשגיח באור אלחנן שאמר שכל הימים נוראים זה פשוט לעשות מה שמלכו של עולם רוצה. זו דרגא גבוהה מאד בתורת המוסר. אתה בכזו דרגא גבוהה?"

משהו בתוכו של האברך נסדק והוא פנה לדביר במעין גילוי לב:

"אתה יודע שהעלטער זיידע שלי היה חבדצקער חשוב. חשוב מאד... אני נכד של ר' חיים משה אלפרוביץ... אתה יודע מה כתוב על המציבה שלו? איי, דבר נורא... אומרים שהליובאוויטשער בכבודו ובעצמו אמר לכתוב זאת: "היה נזהר במחשבה דיבור ומעשה כל ימי חייו"..." זה הרי נורא נורא! נורא נורא. כל ימי חייו להישמר ממחשבה דיבור ומעשה!"...

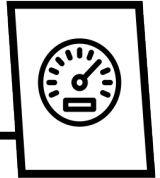
דומה היה כי האברך התלהט יותר ויותר:

"יש לי גם קרוב משפחה-רחוק שהוא משפיע גדול בחב"ד... אומרים עליו שהוא אחד מהעובדי השם הגדולים בחב"ד... הוא בישיבה רחוקה בשטחים... קוראים לו ר' זלמן" - - -

"ר' זלמן?... זה המשפיע בישיבה אצלנו..." התרגש דביר...

"איי איי איי איזה השגחה... איזה השגחה... תוכל למסור לו ממני דרישת שלום... תגיד לו שהתפעלתי ממך... תגיד לו שאני רואה שמחנכים אצלכם טוב את הבחורים... אמונה במשיח ולימוד שאגת אריה... תגיד לו..." - - -

המשן יבוא...

(בפירושו בדניאל) סוברים שתהי' לאחר מכן - בתחילת זמן התחיה. ואילו מדברי אדה"ז (בלקו"ת ר"פ צו) עולה, שהסעודה תהי' בתקופה מאוחרת יותר לעת"ל, אחרי זמן תחיית המתים.

לפי הדעה הג' מתעוררת שאלה, הרי בזמן הגאולה לא יהי' צורך לא באכילה ולא בשתי', כמו שכתב הרמב"ם.

מסביר על כך הרבי שליט"א מלך המשיח, שהכוונה היא שלא יהי' צורך באכילה ושתי' גשמיים עבור קיום הגוף אלא יהיו ניזונים מזיו השכינה, אבל תהיה אכילה ושתייה גשמית, כולל סעודת שור הבר והלויתן לא לשם קיום הגוף, אלא למען כוונה עליונה מסוימת.

(נכתב לאור אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ח"ב עמ' עז-עז הערה 23)

בנוגע לסעודה דלעתיד, איתא במסכת פסחים (ק"ט:) "מאי דכתיב 'ויגדל הילד ויגמל', עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמל חסדו לזרעו של יצחק. לאחר שאוכלין ושותין נותנין לו לאברהם אבינו כוס של ברכה לברך, ואומר להן אני מברך שיצא ממני ישמעאל ... אומר לו לדוד טול וברך, אומר להן אני אברך ולי נאה לברך שנאמר כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא".

ובמסכת בבא בתרא (ע"ד:) "כל מה שברא הקב"ה בעולמו זכר ונקבה בראם אף לויתן ... מה עשה הקב"ה סירס את הזכר והרג הנקבה ומלחה לצדיקים לעתיד לבוא ... זכר ונקבה בראם ואלמלי נזקקין זה לזה מחריבין את העולם כולו. מה עשה הקב"ה סירס הזכר וצינן הנקבה ושמרה לצדיקים לעתיד לבוא שנאמר הנה נא כוחו במתניו זה זכר ואנו בשרירי בטנו זו נקבה".

לאחר שרואים את התיאור אודות הסעודה העתידה, עדיין צריך בירור האם תתקיים כפשוטו או שזה רק משל וחידה?

רוב המפרשים סוברים שזה כפשוטו ממש, כגון הרמב"ן (על בריאת התנינים), הרשב"א (בסוגיא הנ"ל בב"ב) והמהרש"א (על הסוגיא בב"ב) ועוד. וכדברי ר' סעדיה גאון (כפי שהביאו בספר "שבילי אמונה") שכתב "כי בימים ההם ובעת ההיא יתענגו ישראל בלויתן ובשור הבר ויעשה להם הקב"ה סעודה גדולה בגן עדן", "עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים מבשרו של לויתן, ומהנשאר יעשו סחורה בשווקי ירושלים". לפי כל הנ"ל מובן שהדבר יהיה כפשוטו.

ולעומת זאת, הרמב"ם (בהל' תשובה פ"ח ה"ב) אומר שהסעודה לא תהיה כפשוטה, והיא כמשל וחידה "העוה"ב ... הואיל ואין בו גוויות אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא דבר מכל הדברים שגופות בני אדם צריכין להם בעולם הזה".

ובנוסף לכך, נחלקו רבותינו בדבר זמנה של הסעודה.

רבי אברהם בן הרמב"ם (בספרו מלחמות ה') סובר שזה יהי' בימות המשיח. והרשב"א והראב"ע

ליוצא למלחמת בית דוד,
ולראשי ישיבות, ר"מים, תמימים ואנ"ש

החיייל

כל גליונות
במשלוח ישיד עד הבית!

אוצרות / תורתו של משיח על מסכת כסחים
אסוד 2000 / מדור תשובות והערות

אמרה נפש / הרבש אישי

החיייל / ישיבות וישיבים
לפי ולמיס מסרסס התורה התמים-ותידי

א ווארט אין נגלה
תוד שלל מדוריס

הזמן עכשיו את גליונות א-כא במחיר יח"י [28] ש"ח בלבד!
מייל: HACHIALRASHLATZ@GMIAL.COM / סמס [בלבד]: 0537125168

< אפשרות איסוף עצמי ותשלום מזומן בישיבת תורת"ל ראשל"צ, רח" קאליב 2
< מחיר מיוחד ל770 המזמינים הראשונים
< ניתן להזמין עד כ"ז אדר ב' בלבד! זמן אספקה בתוך כשבועיים.

יחי אדוננו מורנו ודבינו מלך המשיח לעולם ועד

לשעבר, כגון צביעות, שקר, רכילות, לשון הרע, גאווה, חוצפה ורוע הלב, הם רק עוטפים זאת בלבושי חסידות חיצוניים כביכול.

חסיד ללא הדרכה?!

סלחו לי על שאני קורא כל דבר בשמו האמיתי. הרי פעם מוכרחים לומר את האמת, לבקש רחמים, שירחמו על עצמם ויראו באיזה תוהו ובוהו רוחני הם נמצאים.

לה. כבר דיברו פעם, שכיום שכחו חסידים במקצת על דרכי החסידים.

האברכים החסידיים כיום, גם אלה שלמדו בישיבות חסידיות, נסחבים בגלי הדעה הזרה של חיצוניות.

ישנן דרכי החסידות וישנן דרכי החסידים.

לקו"ד ח"ב ליקוט כ'

אחת מדרכי החסידים בחינוך והדרכה, היתה, שזקני החסידים בכל עיר ומושב נטלו על עצמם את העול והאחריות לחנך ולהדריך את אברכי החסידים שהיו מסורים בלב ובנפש לזקני החסידים.

את המשמעת וההתמסרות של אברכי החסידים כלפי זקני החסידים יש להעריך ממש, היה זה ענין של ביטול פנימי.

אברך חסידי שיגע הרבה בלימוד הנגלה, למד חסידות ולעתים קרובות גם עסק בעבודת התפלה, מה גם שיום השבת קודש היה מוקדש לתורה ועבודה שבלב.

בחודש מנחם-אב ה'תשכ"ז, דיבר הרבי שליט"א מלך המשיח עם ר' שניאור גוטניק ז"ל בכאב רב, על שעת הכושר שהייתה במלחמת ששת הימים לעורר את ההמונים לחיזוק בתומ"צ, ולצערנו - לא נוצלה.

ולאחרי כל זה היה בטל בתכלית הביטול כלפי החסיד הקשיש. כל מלה ששמע מפיו, כל הנהגה ותנועה שראה באותו חסיד, חדר במוחו ובלבו, והיתה להם ההשפעה הגדולה ביותר לתקן את חסרונותיו ולהיעשות לחסיד.

שאל הרב גוטניק: האם רח"ל, עברה שעת הכושר?! והרבי מלך המשיח שליט"א ענה לו: "לא. כעת הוא חודש אוגוסט [ימי הנופש], ובאם יפעלו עתה כראוי, והשלוחים יבצעו את שליחותם ויאמרו לציבור את האמת - יוכל להתקיים ה'ויכוף'!"

לו. כיום, אלה הנקראים "אברכים חסידיים" נעשים גם..כן..חסידים מעצמם, הם מחנכים ומדריכים את עצמם, וניתן איפוא לשער איזה חינוך הוא זה ואיזו הדרכה היא זאת.

אברכי החסידים כיום השלימו עם שונאי החסידות

הידעת?

לזכות משפיענו היקר

הרה"ת הרה"ח זלמן ניסן פנחס בן חנה ביילא רייזא

להצלחה בגו"ר, ובמיוחד בעבודתו, עבודת הקדש בשדה החינוך,
לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א